

Luceafărul

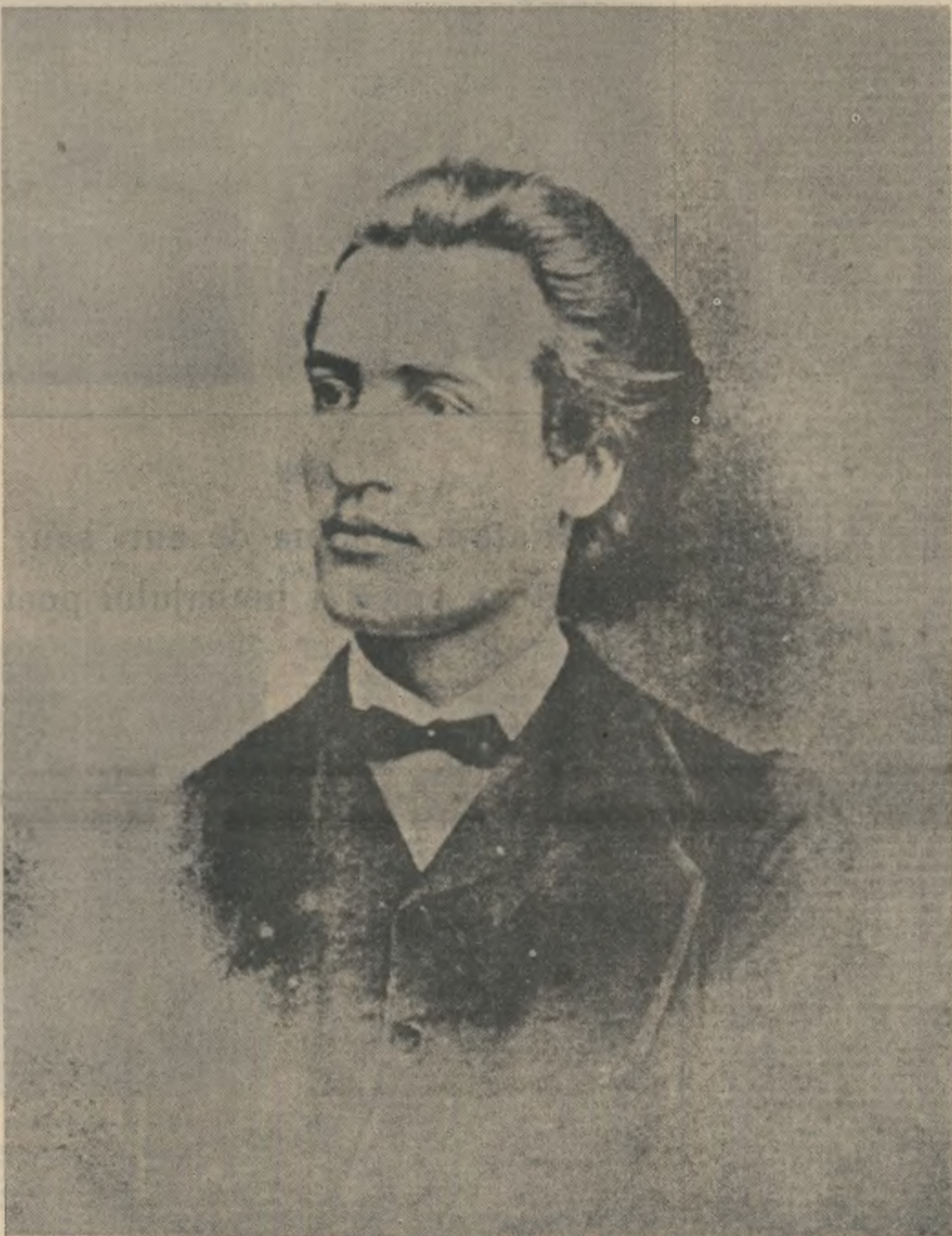
Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Coordonate de fond

Intr-un raport dialectic, ilustrativ prin şirul de evenimente petrecute de-a lungul anilor, politica internă și externă românească se completează în mod reciproc și reflectă o clară conștiință a responsabilității și angajării. Sfera politicului s-a lărgit considerabil și cuprinde practic toate domeniile de manifestare umană. De la faptul de muncă și viață și până la angajarea și dinamica în cauzalitatea și consecința sa și până la abordarea sub formă de principii și soluții a celor mai stringente probleme ale actualității. Printr-o atare prismă, realul dobândește proporțiile unei evidente stări de spirit și conține elementele caracteristice propriilor sale perfecționări. Procesul dezvoltării, condus cu rigoare și în deplină cunoștință de cauză, dobândește, în perspectiva sa, și accentul la zi al problematicei muncii și vieții, puterea și tensiunea creației, recodate la cerințele și posibilitățile lumii de azi. Preocupat în acest sens de infaptuirea deciziilor economice și sociale ale actualei etape, în condițiile unei noi calități, ale unui nou randament în măsură să se asigure accelerarea progresului economic multilateral, continuăm în mod logic și procesul dezvoltării neîntrerupte a relațiilor externe, a contactelor nemijlocite prin care imaginea lumii contemporane poate fi trezită un ecou specific, doborât pe planul creației culturale. Cuvântul rostit cu talent, cu vocație, investit cu înaltă răspundere a celui ce scrie este chemat să depună mărituri asupra marilor profeturi revoluționare care au avut și au loc în existența poporului angajat într-o operă istorică fără precedent. Tocmai în acest sens Consiliul Uniunii Scriitorilor s-a întrunit într-o Plenară care a dezbătut sarcinile ce revin obștei scriitoricești în lumina hotărârilor Conferinței Naționale a partidului. Adecziunea unanimă la ideile cuprinse în Raportul prezentat Conferinței de tovarășul Nicolae Ceaușescu se concretizează în eforturi creatoare care fac din patriotismul cultural un act civic esențial pentru fiecare scriitor. Realitățile atât de pregnante ale epocii constituie sursa principială de inspirație izvoarenesc vîu al marilor valori care să incunune și pe plan artistic destinul socialist și comunist al patriei. Tezele și ideile cuprinse în acest Raport constituie adnotat de Conferința Națională a partidului, indicațiile și orientările tovarășului Nicolae Ceaușescu sint coordonate de fond pe care se clădește întreaga mișcare literară și dau un puternic impuls actului creator.

tovarășul Ceaușescu au realizat 16 sau 17 inițieri care au contribuit în mod deosebit nu numai la cunoașterea biaterală, dar au constituit, de fiecare dată, un pas înainte în soluționarea numeroșelor probleme ce s-au lăsat în zona în care trăim și, în ansamblu în lumea contemporană. Avind un cuprînzător schimb de păreri în probleme care privesc amplificarea, pe mai departe, a bunelor relații, în interes reciproc și cu rezultate pe măsura experienței de până acum dar și a cerințelor care vizează deopotrivă prezentul și viitorul, cei doi conducători de partid au efectuat și o largă trecere în revistă a unor aspecte esențiale ale actualității politice internaționale, reafirmînd voința comună de a conștientiza tot mai strîns pe arenă mondială pentru a-și aduce o contribuție activă la soluționarea problemelor complexe ce confruntă lumea contemporană. Prin rezultatele sale rodnice, această vizită se înscriseră ca un moment deosebit în cronică relațiilor româno-ugoslavene, deschizînd perspectiva dezvoltării și mai puternice a colaborării multilaterale, în interesul reciproc al popoarelor noastre, al afirmării idealurilor de pace și de libertate, de liberale și progres în întreaga lume.

Condiția lumii de azi cu problematica sa complexă trezește un ecou specific, doborât pe planul creației culturale. Cuvântul rostit cu talent, cu vocație, investit cu înaltă răspundere a celui ce scrie este chemat să depună mărituri asupra marilor profeturi revoluționare care au avut și au loc în existența poporului angajat într-o operă istorică fără precedent. Tocmai în acest sens Consiliul Uniunii Scriitorilor s-a întrunit într-o Plenară care a dezbătut sarcinile ce revin obștei scriitoricești în lumina hotărârilor Conferinței Naționale a partidului. Adecziunea unanimă la ideile cuprinse în Raportul prezentat Conferinței de tovarășul Nicolae Ceaușescu se concretizează în eforturi creatoare care fac din patriotismul cultural un act civic esențial pentru fiecare scriitor. Realitățile atât de pregnante ale epocii constituie sursa principială de inspirație izvoarenesc vîu al marilor valori care să incunune și pe plan artistic destinul socialist și comunist al patriei. Tezele și ideile cuprinse în acest Raport constituie adnotat de Conferința Națională a partidului, indicațiile și orientările tovarășului Nicolae Ceaușescu sint coordonate de fond pe care se clădește întreaga mișcare literară și dau un puternic impuls actului creator.



TELEGRAMĂ

Mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu

Intrunit pentru a dezbate sarcinile ce revin Uniunii scriitorilor în lumina hotărârilor Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român din decembrie 1982, Consiliul Uniunii scriitorilor își exprimă adevărată, deplină la ideile cuprinse în Raportul pe care l-ați prezentat Conferinței, document programatic de o însemnată hotărâtoare pentru întreaga viață economică, ideologică și politică din țara noastră. Analiza lucidă și pătrunzătoare a fenomenelor specifice societății românești ne-a ajutat să înțelegem în profunzime problemele realității aflate într-o permanentă prefecere revoluționară. Insufletoarele orientări pe care le-ați formulat și de această dată au pus într-o lumină și mai vie rolul educației și al culturii în procesul făuririi lumii noi.

Fiind dintotdeauna, și astăzi mai mult ca oricând, strîns legați de poporul căruia îi aparțin cu trup și suflet, scriitorii se simt profund implicați în tot ceea ce întemeiază astăzi pe pământul patriei. Inspirîndu-se din realitățile acestei epoci strălucite, cea mai rodnică din întreaga istorie a țării, ei se străduiesc să asigure o mai mare capacitate de cuprindere și reflectare a vieții, într-o gamă largă de stiluri și modalități artistice, contribuind astfel la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a milioaneilor de cititori. Hotărîtoare pentru împlinirea acestui deziderat este multiplicarea și adîncirea relațiilor cu oamenii muncii. Cunoașterea în profunzime a realității, căutarea izvoarelor inspirației în viața poporului constituie nu numai chezașia unor realizări durabile, ci și îndatoriri legate indestructibil de slujirea demnă a profesiei, așa cum în altă rînduri ne-ați indicat dumnevoastră, mult iubite și stimate tovarășe secretar general. Drept rezultat al eforturilor desăsurate de întreaga obște scriitoricească, literatura acestor ani, dezvoltîndu-se armonios, într-un climat de libertate a creației, este bogată în opere valoroase, în care oamenii muncii își recunosc chipul de eroi al construirii socialismului și înaintării României spre comunism. Vom face în continuare totul pentru realizarea unor astfel de opere, situate ferm pe pozițiile partidului nostru, pătrunse de spirit revoluționar, profund angajate în lupta poporului pentru o viață mai bună, care să slujească neabătut tot ceea ce este nou și înalt, combătînd fenomenele negative, concepțiile învechite, atitudinile înapoiate, incompatibile cu cerințele și idealurile societății românești contemporane.

Totodată, scriitorii s-au angrenat cu dăruire în vasta acțiune de democratizare a culturii, inițiată de dumnevoastră, slujind prin mijloace variate răspîndirii ei în straturile cele mai largi ale poporului, îndrumînd activitatea cercurilor și cercetărilor literare de pe întreg cuprînsul țării, sprijinind ampla mișcare a creatorilor amatori desăsurată în cadrul generos al Festivalului național „Cîntarea României”, ei pregătesc schimbul de miine al literaturii noastre, îndeplinindu-și și pe această cale misiunea de artiști-cetățeni.

De o înaltă apreciere s-a bucurat nobilul dumnevoastră efort de promovare a păcii și cooperării între țări și popoare, știut fiind că numai astfel vom putea duce la bun sfîrșit opera de edificare a socialismului pe pământul românesc, iar civilizația umană va fi eliberată de marile primejdii care o amenință. Insușindu-ne întru totul această viziune generoasă, constructivă, respingem cu fermitate atacurile împotriva țării noastre, denigrarea realizărilor obținute pe lîngă social-economic și politic, precum și în cultura noastră, pătrunsă de spiritul umanismului revoluționar. Consiliul Uniunii scriitorilor a primit cu deplină aprobare indemnul dumnevoastră de a face să vibreze în fiecare pagină munca eroică, preocupările și năzuințele celor pentru care scriem. Răspunzînd acestui indemn, vă asigurăm, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, că slujitorii conștiinței române, maghiari, germani, sirbi, și de alte naționalități — vor face tot ceea ce le stă în putere pentru a prin creația lor, prin dezbateră responsabilă a problemelor scriiturii, prin legătura nemijlocită cu făuritorii de bunuri materiale și spirituale, să fie la înălțimea îndatoririlor ce le revin, pentru a merita înaltă investitură cu care l-ați onorat ca mesageri și constructori ai spiritualității acestei țări.

CONSILIUL UNIUNII SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTA ROMANIA

In pag. a 7-a : Relatarea lucrărilor PLENAREI CONSILIULUI UNIUNII SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTA ROMANIA

«LUCEAFĂRUL» - 100

«FULGER NE-NTRERUPT»

Crede că multor cititori români, cînd recitese ori le revine în minte poemul „Luceafărul” de Eminescu, le apare în imaginație o constelație de trei stele de iniția mărime pe o boltă cerască străbătută de norii lubirii ca dar, al renunțării la nemurie, la drama din care se naște apoi mindria de a te ridica din nou peste ceea ce nu crează, ci poate aduce numai nimicnicia. Lucifer înseamnă doar creatorul de lumină, iar constelația noastră are trei lucruri: Luceafărul de seară, care însoțește soarele în asfințit, Luceafărul de zi, care-l întîmpină răsăritul, și Luceafărul lui Eminescu, răspîndindu-și razele peste poezia românească, luminîndu-i calea prin secol.

Această trinitate astrală a genialului poem eminescian, izvorită din matricea folclorului românesc, din apa lui vie, este simbolul creației poetice a genialului poporului nostru care străbate „ca un fulger ne-ntrerupt” în universalitate.

Este o explozie poetică analogă cu apariția unei Super Nove.

M. Beniuc

DOSAR AL GINDIRII SOCIAL-POLITICE EMINESCIENE (II)

Prim-redactorul de la «Timpul» și conservatorii

afost Eminescu, din punct de vedere politic, un conservator? Iată o întrebare la care se cere să răspundem deschis și luînd în considerație toate probleme „dosarului”, întrucît există o seamă de aspecte ce nu pot fi negate, capabile să deruteze, începînd cu cunoscutul silogism: Eminescu a fost prim-redactor principal la Timpul, Timpul a fost organul partidului conservator, ergo: Eminescu a fost conservator. Problema se complică și mai mult cînd descoperim articole care poartă pecetea indelebilă a condeiului poetului și care au pretenția de a expune principii politice în numele conservatorilor.

emitînd asupra concepțiilor sociologice eminesciene judecăți dintre cele mai profunde, referindu-se la acest moment biografic vorbește net despre „inregimentarea” în partidul conservator, cu toate consecințele negative de rigoare. O spune în „Spiritul eretic...”, și o repetă în cursul său universalitar, unde menționează „transformarea în gazetar”, „inregimentarea” sa în partidul conservator, accentuînd: Eminescu „devine om politic, ziarist de partid și nu mai poate susține tot ce vrea...”.

Pentru a nu greși, devenind victimele unor formule simplificatoare, într-un sens sau altul, se cuvine să începem prin a reface specificul

Al. Oprea

Continuare în pag. a 7-a

Odă

A fost odată-n ipotești
o mamă dintr-o mamă-n
care-o gîndit ce nici gîndești
un tînar fără seamă

el era unul pe pămînt
fulgerător în toate
și în al lui lumesc mormînt
e azi singurătate

e un luceafăr răzbnunat
cu singele și gîndul
o lume ce l-a intristat
în sine-odemenindu-l

iar dacă-n urma lui se tace
astfel ne fusesse parte
un secol să jelim în pace
acelui tînar moartea

dar dacă încă ne-am jeli
în raze lui ne-am prăbuși
nici zgolote complice

n-a fost luceafărul de sus
nepăsător și rece
și-n tragedia unui vis
norocul îi petrece

Ion Nicolescu

Comentariile muzicii

O peră celui nemuritor de popor, Mihai Eminescu, a exercitat o fascinantă atracție asupra compozitorilor români de ieri, de azi, de totdeauna, încît se poate vorbi de o profundă simfonie „Mihai Eminescu”, în arta noastră sonoră, foarte variată sub aspect stilistic, dar unitară, avînd acea ceva al spiritualității poporului român. În felul acesta se întărește sensul aserți-

Doru Popovici

Continuare în pag. a 2-a

Creație și atitudine

Implicat profund în transformările colective și individuale pe care le trăiește înaintea de a le proiecta în literatură, scriitorul este nu doar „martor” ci „partea” activă în marele proces al devenirii sociale. Nu există creație autentică în afara implicării, a studiului. Forța care delimită participarea scriitorului este chiar talentul său, irezistibil atras, cu cît este mai puternic, de zonele fierbinții ale vieții, de concentrarea energiilor, de tensiunea confruntărilor, de dinamismul transformărilor. Pentru artistul adevărat, literatura a însemnat și înseamnă străganie de cunoaștere: și înțelegere. Iluzia susținerii din timp n-a fost proprie decît spiritelor medicice, vocațiilor mîrșite, scorbode. Tocmai în virtutea anșării profunde a artei s-a constituit de-a lungul istoriei un veritabil acord între forțele care au revoluționat lumea și creatorii.

Nicolae Velea

Continuare în pag. a 3-a

In paginile 2-3:

PORN LUCEAFĂRUL. CREȘTEAU

IN CER A LUI ARIPE

Steaua oblică de Nicolae Georgescu

«Fata-n grădina de aur» sau aventura epică a limbajului poetic de Marin Mincu

Nemurirea și neffirea de Valentin F. Mihăescu

Lacrima lui Eminescu

poem de Ion Serebreanu

Ecouri ovidiene în «Luceafărul» de Grigore Tănăsescu

Paradoxele operei, paradoxele exegetice de Constantin Sorrescu

Steaua oblică

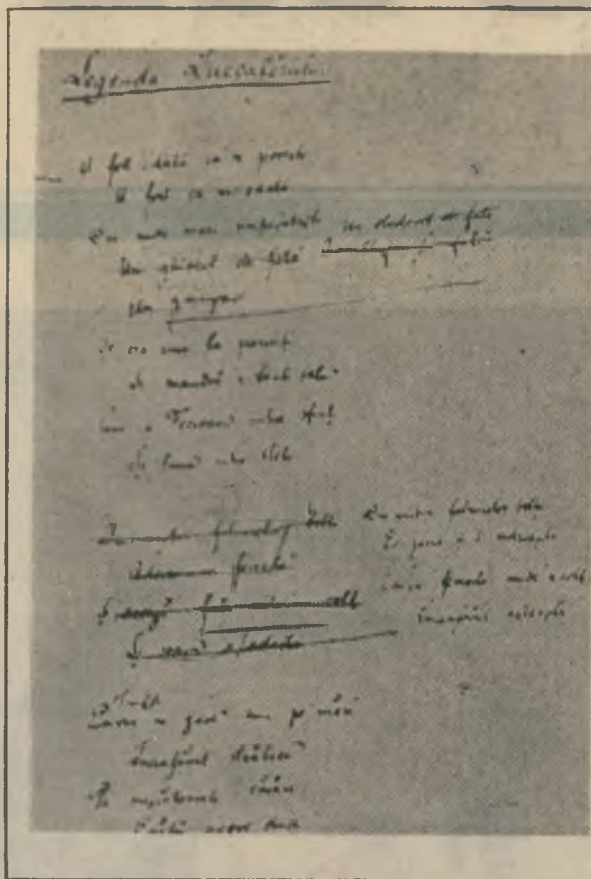
Luceafărul, stea ca o medalie: pe avers umbra lui Lucifer, pe revers efigia zeiței Venus, stau împreună, două entități, ca Ares și Afrodita în plasa cu ochiuri de aramă a lui Hefaios...

deschiderea pînă în punctul luceafărului. Dar configurația lui este spațio-temporală. Fie, într-adevăr, triunghiul dreptunghic cu ipotenuza pe raza stelei, cateta verticală pe căderea și cea orizontală pe drumul ei spre fată...

Dar demonul vrea să coboare pe pămînt, să-și caute perechea omenească în jurul căreia să se învârtă. Hefaios, în vremea lui, o mreață de văpaie. Obține refacerea în omeneș a cuplului în care este prins mingind și privind drept în față eternul feminin din spatele său...

Din instinct de apărare fata alege dorul de ducă ce are, după cum știm, o posibilă creștere spre extremă pînă în linia razelor. Într-un punct, între cele două forțe, deci, tocmai linia oblică a ipotenuzei spațiale pe care Cătălina invocă alunecarea, vibrația pe coarda razei din partea demonului...

Nicolae Georgescu



Luceaferul. fost odată ca n povesti, A fost ca nici odata Din rude mari imperatești O prea frumoasă fată Si era una la părinti Si mândră n toate cele, Cum e Fecioara între sfinți Si luna între stele.

SEMN

«Fata-n grădina de aur» sau aventura epică a limbajului poetic

nu demult, recitind cu voce tare basmul versificat de Eminescu «Fata-n grădina de aur» mi s-a relevat întâmplător ceea ce am numit aventura epică a limbajului poetic...

și vorbească prin el, glasul mindui de eternă gură. Așadar, cu «Luceafărul» este «abstract» și «conceptual», nu s-a spus, ci, invers, prima variantă e mai abstractă structural și în același timp, mai genulină în exprimare...

Comentariile muzicii

Urmare din pag. 1 unit, potrivit căreia opera marilor poeți își găsește todeauna corespondențe spirituale în creațiile compozitorilor cu har. Și în gînd ne vin cuvintele lui Nichita Stănescu, atît de pline de miez, în virtutea cărora muzica și poezia s-au născut împreună și s-au despărțit ca să se reintâlcescă...

prima temă, tot modificată, să semnifice reînnoirea Luceafărului la locul său, refuzind pentru todeauna vremenicia, preferind eternitatea. Muzica lui Pascal Bentoiu continuă cercul ultimei perioade enesciană, reliefînd un romantism de nobilă calitate, înfățișîndu-se ca o lucrare care se înscrie în noua avangardă cu câteva cuvinte, în noua tonalitate și în noul romantism, ca o reacție firească după atîtea experiențe, unele reușite, altele, chiar penibile...



«Ce-ți pasă ție chip de lut Da-oi îl eu sau altul Trăind în cerul vostru strîmt Norocul vă petrece Ci eu în lumea mea mă simt Nemuritor și rece».

Acum, cînd se mplinesc o sută de ani de la apariția «Luceafărului» ne întorcem, poate nefiresc, (din păcate prea puțini și fără să putem produce aici toate problemele), către acest poem-basm, citîndu-l din nou, chemați de datoria supunerii față de text. L-am citit acum, de-ar să scrie, pe partea lui întoarsă, pe fata lui ascunsă, «Fata-n grădina de aur»...

Marin Mincu

elisabeta costin



Nervi

Aștepti ceva și nu aștepti nimic
Ți-e inima subțire ca un plic

Fără scrisoare — un diapazon
Vibrând însingurat și monoton.

Și ninge. Cad eșarfe de vool
Orașu-i alb ca patul de spital.

Ai vrea să țiți, să rupi, să spargi — să geomă
Făpturile din rafturi. Și ți-e teamă

Să frîngi cristallul — nu cumva să-i doară,
cum îl dezmierti, cu palma ta ușoară.

Un fel de dor

Venea o noapte ca un singe negru
Peste păduri și mlaștini. Un ulcior
Am strins din el... Și-n gheare mă cuprinsese
Un dor ciudat, un fel ciudat de dor.

Păduri și mlaștini prinseră să geomă
Și eu uriam cu ele — geomă mut.
Și se rostogolea peste poiene
Un cer bolnav de-un rău necunoscut.



al. dumitrache

Caligrafie de iarnă

Ninge la Dealu. În marmura ierilor,
Tirgovește-și numără stațiile, secolii.
Mă pierd prin cetate ca ni-i
Sanctuariat cu idolii
Mărităreții în domnii.

Buciumul sună cu jalea ruinelor
În această țară a îmnelor.
Vlad Tepeș, el însuși o țeapă
În coasta de apă
A timpului gilgiitor,
Trece hohotind trecător.
Petru Cerceț, domnul cu sceptorul-liră,
Mult se teme și mult se miră,
Cumpănă între stih și stihii.

...Doamne, cîți domni domniră în domul
Ruinelor de peste veac,
Peste care marmura ierilor
Și-a așternut statuile, secolii !

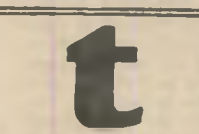
Cronică tîrzie

...sau cine s-a mai întors
din războiul de treizeci de ani ?
Doar fericitele și încărungițele sale excepții !
cițiva generali, pleceți pe front ca sergenți,
șeful popotei regimentului spate,
niște infirmieri cu zimbetul alb
— Penelope de război și pace —
apoi cronicarul,
ultimul dintre cei întorși să învețe
prețul și disprețul vieții de-apoi.

Incertitudine

...acolo unde sîrbătoarea alunecă din
colendare
în plină stradă, unde lămiile înfloresc
sub zăpadă, unde ziua și noaptea abia
dacă se mai confundă cu ziua și noaptea,
unde eu nici nu mă mai întreb
decît dacă-mi pui întrebările
pe nopțieră, sub un clopoțel de argint sau
sub presiunea amintirilor abia încropite,
acolo unde este nu este de-ar fi...

teatru



Atmosfera naiv-mirifică, subtilitățile
unui erotism eminentamente pastoral,
ductilitatea extremă, copilăroasă,
a miraculosului în țesătura unei parabolice,
gratia, delicatetea și umorul unei lumi
de basm, candoarea ca program
(gata, însă, oricînd, să adaposteașcă,
cu generozitate și sermone, în sinu-
roasa politică), iată o posibilă definiție
a feeriei ce se aplică fără nici un
efort, piesei Arma secretă a lui Arhi-
medeu de Dumitru Solomon, piesă
laureată a ediției a doua a Festivalu-
lui dramaturgic românesc actual de la
Timișoara.

Dacă D.S. ne-a obișnuit cu cadrul
antic — tripticul atenan Soarete, Platon,
Diogene cîinele e bine cunoscut —
în schimb, modalitatea literară e
necunoscută și ne apare ca un exercițiu
stilistic, ca un experiment. Dar nu
unul obișnuit, ci unul de-a dreptul di-
ficult... Pentru că, oricît ar părea de
ciudat, un vodevil, o farsă, o melo-
dramă, o feerie autentică, cu adevărat
reusite, fără excese și adîncitate către
periferiile sordide, concupiscente ori
imbecile ale spectilor, se elaborează
greu și numai cu har superb ! Iar mo-
delele celebre, caodinoarele, nu lip-
sesc. Visele unei noți de vară și Sira-
ziana și Penelope sînt doar două din-
tre exemple.

Pas de deus

Eu știu c-ai să m-astepti departe
Poate la marginea lumii
Acolo unde rege-i anotimpul
Miracolelor.

Acolo unde spada orizontului
Se mistuie-n sîrutul nupțial
Al cerului cu marea.

Cînd voi veni, ascunsă
În canalul bîrbului de penumbră
Am să te miînt, din nou
Că nu te-am iubit niciodată.

Romanță

I-ai tota tristețe pe lume
Că fiece clipă-i un crîng
De păsări orbe anume
Mai suav să cînte, cînd plîng

Sub cetină pietrele albe
La sculptorul mării visînd...
I-ai tota tristețe pe lume
Că fiece clipă-i un crîng...

Suplicii

M-ai ferecat în spital de gheață
Frumosă să rămîn doar pentru tine.

Și-n violente nopți de insomnie
Cînd viscolind, tăcerile te-nhoată,
Ridici încet capacul de sidet
Cu reci priviri, să mă păstrezi mai bine.

Arată-te

Secretul mării — lipsa răbojului de vîrstă
Tăcerea pietrei — geomă închis în cuibul rece

Și tu, lumină lîmă, cum rîzi ascunsă-n crustă
Ștrivind, tu, cea strivită — strigoaica ce-ți
petrece

Norocul dus... Și marea te soarbe în genune
Și în urechi ghiocul de piatră îți descîntă.

Arată-te ! — în valul de purpură — Minune
Tu pururi neinfrîntă, tu pururi neinfrîntă.

Retorica

Atitea viscole
Și nici o moară de vînt !

Moravule alb ca decembrie,
De ce se trezesc sămînțele
Numai sub brazdă !

Vis de Curtea Veche

Mi s-au în'ors zăpezile acasă
Și fremătă în cîmp bătrînul ulm.
Ard luminări în cer și pe pămînt
Și sînge noaptea o poveste albă.

Craii de Curtea Veche nu mă văd
Cum lîngă masa lor aștept de-a secol.
O umbră-n plus, într-un castel pustiu,
Nu schimbă cu nimic eternitatea.

Glasul arborelui

Am cîntînd undeva
(Cred că într-un arbore decapitat)
Următorele :
„Eu, numitul Arbore,
Îmi voi pune capul
La îndemna căldului,
De voi greși
Față de rădăcinile
Sau mugurii mei”.
Eu ce să mă spun ?
Am cîntînd din memorie :
Nu știu cînt e adevăr
Și cînt istorie...



Vis de Voroneț

O noapte-ncoarsată în polei
Alunecă prin zodie rebelă,
Parcă de una mă tronească scînteii,
Și nu zăpada crudă, efemeră.

Ninge-n Carpați omăt de munte sfînt —
Oglindă verticală a cîmpiei.
Cînd Voroneț voi fi, și nu pămînt,
Voi rezista albastru vespucii.

IOSEFI ȘI SCRISUL

DACA POTI SĂ NU SCRIL, NU SCRIE!
Hemingway

Iurul cel mai amar și mai descurajator
era pentru Iosif nesciinta că ar
avea și îndoiala că n-ar avea harul
unui artist. Ghimpele acesta îl stă-
punsese carnea : îl intrase în sine, în creier,
în spirit. Umbra prin el. Dar o credință, ce nu
știa de unde o are îl turbura, îl provoca
mîrșave insomnii și-l îndemna că caute spre
rădăcina lucrurilor — credea el că așa e bine,
adică spera să fie — fără să aibă o însușire
speciață și unele anume pentru investigația de
sine. Întrebări-enigme, rătăcirii dialectice,
revelații turburi pe care nu le putea învinge. Și
tocmai asta îl sporea neîncrederea, era dentață
un om înșurazat și pierdut în lume încit, nu
rareori observînd vigoarea calmă a unora și
forța de uzină duduioare a altora, se întreba
cine este el la urma urmelor ? Dacă avea sens
această macerare nu se mai întreba.

Pe vreo experiență-scoală a lumii nu se pu-
tea bizui pentru că tînarul nu o avea și scot-
tea a fi cu totul hazardat să împrumute o filo-
zofie a desperării, cu atît mai mult cu cît știa
că epoca acesteia, împreună cu toate fructele
ei, se pulverizase precum semintele dădădite în-
tr-un timp căzut în groapa istoriei lăsînd în
urmă doar sentimentul unor amare neîmpliniri
și mari derute. Dar ce titani ai scrisului ! Oho !
A face altceva, cu totul nou, nemeiauzit de
original, pe cît de atrăgător părea, îl aducea
repede în punctul zero, fiindcă se lovea, înaintea
de orice, se lovea în cuvinte. Cuvintele, în
se usasera, se tociseră într-altă, fuseseră or-
ganizate într-un număr nesfîrșit de sintagme ex-
presive memorabile, vorbe de duh, aforisme sub-
lime, perioade speculative și acolade epice care,
la rîndul lor nemărginit de mult, alunseseră să
fie comentarii ilustrate, controverse, discuții
focate de o sumedenie de paladini furbunzi ai
scrisului. Pentru că trebuie să spunem de pe
acum, acest tînar fără haz, Iosif, se ocupa cu
scrisul. Merită să fie privit cu înghăduință ?

Și tocmai această credință nu vroia să și-o
piardă și o lăna mereu pentru sine, blazonu-
cu armele unui secret orgoliu, sau o acudea
cum putea, ca pe o foarte prețioasă talnă.
Înnăscuță îl era sinceritatea, dar devenea mut
cînd era vorba să destăinuie vreunul prieten
clar, convingerea sa că el ar fi un om predesti-
nat. O păstra ascunsă în cuibul său, și
pentru că n-ar fi lînat la oiașă atunci cînd
trebuia să evite chiar și gîndul unui subtil,
dar rău ascuns, zîmbet ironic soțrut fugar pe
vreun chip, gînd care l-ar fi călînat orice în-
credințare în sine și în cuvinte. Cînd aruncat în
cheștele aceluiași sfîșier melancolic într-un
hazard de tristețe ce îl însoțise încă din adole-
scentă, vai, încă de cînd își aducea aminte de
sine.

De aceea, pornind să facă cercetări își în-
trebă pe dată o mîtușă, — singurul martor ce
existase la nașterea sa — dacă în noaptea
sau în ziua de grație nu apăruseră cumva mis-
terioase semne pe cer, stele cu coadă, dacă nu
fusesse vreo eclipsă sau dacă își mai aminteste
cineva un cit de mic cutremur de pămînt. Mă-
tușa, cam analafetică, nu și pierduse timpul cu
astronomia în viața ei, dar pretindea că ține
bine mîntă faptele și nu știa de alta, decît de
o lună plină și de o scroafă care fățase în chiar
dimineața zilei unsprezece purcel care trăsăseră
cu toții. Atîl, Mărtura era demnă de luat în
seamă, dar ce relație ar putea fi între acest
eveniment domestic și eternitatea scrisului său ?

Cudățenia era că tocmai scrisul îl inspira o
mare neîncredere, era un act în sine lipsit de
seriozitate, o artă fără garanții la urma urmelor,
pusă alături cu arta proiectării unui pod, a unei
hale industriale, sau cu construcția unui vas de
mare tonaj. Nu se gîndește altă la ce se strîm-
bau din nas cînd era vorba de scris — că ține
depășiseră cu mult numărul tuturor clișurilor
din lume — dar se ciocnea mereu de un fel de
argument, și și anume că o carte, una singură
— a fost în stare să orienteze plină la capăt viața
unui om, nicidecum să-i vindece rănile.

Și totuși au fost cărți care au luminat și au
dat forță morală unor triburi, unor popoare.
Tresări la gîndul acesta și un flor ca un stîluc
subțire îl simți în viscere. Florul îl străbătui
spot, toate mîtușele, simtea că se aprinde,
încit în întunericul odăii sale de luptă sacre și
nesciute frunze-i căpăta curînd culoarea fieru-
lui înrosit. Și cum gîndul i-o luase înainte cu
mare sprinteneală, fata întregă i se încinse,
ochii îi scăpărară pe întineric ca două amar-
gume, profilul nasului său acvilin arăta acum pe
perete ca un virf de canje scos din spuză, iar
în locul urechilor avea două petale mari, tulbur-
rător de roșii. Iosif ajunsese conștient de fenomen,
abia cînd în mîna sa, la locul de atîngere
cu o creion, apărură scînteii și acunul începu să
sfîrșie sub el. În fuga de idet ce se năstău, se
oclucea, se anulau ori ieșeau învingătoare,
omul de fosfor ce devenise, din teama de a nu



pan izverna

da foc casei, ieși în curte, acolo aruncă totul
de pe sine, intră într-o puțină cu apă rece. Isi
comută întreaga sa gîndire asupra unui șir de
cifre statistice lung și buclat ca un harapinic.
Mai avu timp să caute deasupra capului dacă
și apăruse sau nu vreun nimb, vreo aureolă.
Nedescoperind nimic de felul acesta își accen-
tuă brusce procesul de răcire. Noaptea aceea o
tînu mîntă mult și o bucată de vreme refuză să
mai pună mîna pe vreun plavaz, reprimîndu-și
chiar dorința de a mai privi de aproape o fiță
de hirtie albă.

Asa începu a se îndrepta Iosif tot mai mult
spre alte arte. Modela acum figurine de argi-
lă, cloșea marmura sau încerca să imite mu-
zica sferelor. Era felul său de a se odihni mun-
cînd și, aventurîndu-se astfel, dădu la iveală
niște monștri în posturi ciudate de care el se
sporea întîiul, iar dintr-o teamă absurdă că ar
putea cumva să miste, îl turli într-o zi cu cîte-
va lovituri zdravene de ciocan. De valoarea mu-
zicii sale deveni conștient cînd observă apariția
unei surzenți treptate dar certe în sinul popu-
lației din împrejurimi, pe o rază de doi-trei ki-
lometri.

Atunci reveni asupra folii de hirtie rămasă un
timp în paragină, și negăsînd altceva de scris
mai important, umplu întreaga pagină de calet



Desene de George Butu

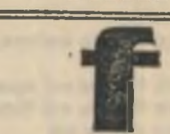
CUMPĂNA Așchii

I. Primăvară : mă uit la un ploș lăverzit ca
la Marie Lexte.
II. Cîmpul — ce neted e acest cuvînt !
III. Dacă totul este memorabil nimic nu se
ține mîntă.
IV. În fața morții orice poliglot vorbește în
duceea limbă maternă.
V. Fiecare generație cu veșnicia ei !
VI. Sîntura tehnică împrăpată în creier este
aceea care, perfect însușită, poartă masca
oricînd absența talentului.
VII. Cînd distanța între cele două limbe, cel
artistic și cel critic, este în continuă creș-
tere scade și puterea de comunicare dintre
ele. Pe măsură ce se mărită eriza se dela-
sează de cel artistic, ultimul are două
soluții : a) indiferență față de cel critic,
însoțită de ideea că forma (care i se pro-

pune) de conștiință a existenței sale îl
rămîne streină ; b) apropierea de limbajul
critic pentru a se putea înțelege pe alina,
acțiune care duce la o critică evidentă
la limbajului artistic și la anularea lui.
VIII. Cînd o metodă este aplicabilă numai au-
torilor textelor unde își poate oglindi plenar
tehnicile specifice și lupta pentru su-
permatie, negădî implicite acele texte care
o refuză, ajunge la negarea pluralismu-
lui estetic.
IX. Limba, această elice care bate-n cerul
guru.
X. Dansa prin casă cu fetița ei — / în dreptul
pîntecului rochia ei era fericită.

George Alboiu

film



„Comoditățile barbare” — cum numea
Bela Balázs una dintre ispitele intru-
facilitate ale cinematografului — a-
cestul soi de aminare a luptei, îl este
de preferat, cerc, riscul trăirii la ve-
dere a ieșirii din crisalidă ; cu tot
ceea ce implică el, inclusiv acela de
a purta, o vreme, pe ărlul urmelor
vechiiului trat. A se citi, în cazul unui
debutant : preslușne — sau doar fas-
cinat unor modele — febrilitatea
punerii la încercare a multora dintre
posibilitățile filmului. Excesul unor
astfel de încercări care pară vor să
picăie cinematograful și apoi să urle,
arghezian, „este”, sint, orice s-ar spu-
ne, mai dătătoare de speranțe decît
sfîșiele conformiste. Desigur, cu con-
știința că, dincolo de toate stălmuririle
printre aspirații și tentații, să se lase
ghicidă licărire vocatim. Mi se pare
că noul venit în lung-metrajul artistic
(ce sîntăm ?), Ioan Cărmăzan, în-
drențătește și atenția de moment și
încrederea de viitor. Cu trei ani în
urmă am avut prilejul să cîștesc
nartul Tapinarilor, scris împreună cu
Radu Aneste Petrescu. Filmul de a-
tîndu ne înfățișează un autor mai stă-
pîn pe adevăratele dintre mijloacele de
expresie și alcătuirea intrinsecă a ma-
terialului literar, decît puteam bănui

Tapinarii

atunci. Mișcarea fundamentală a Ta-
pinarilor este una de basală. Cinea-
tograful a rîvnit, nu de puține ori, că-
tece această structură, consolidată în
timp, ce ademențe dinșpre hotarele
altor arte, adesea izbutind doar un
sui hibrid de poezie ilustrată și în-
soțită de muzică. În filmul de care ne
ocupăm masa de imagini (la aparat
Anghel Deca), de cuvinte și de sune-
te în ceea ce au ele mai bun, se de-
plasează solidar, în albia aceluiași riu.
Cîntecul ce sfîșie, de la început, liniș-
tea ecranului, cu un îpăt de pasăre
rînită, ca o încercare de amușiere din-
tr-o strînsorie a pămîntului (Dorin
Liviu Zaharia cel din Nunta de piatră)
nu este o imagine sonoră a unui sen-
timent, ci însăși prelungirea lui. Iar
sentimentul ordonator este unul al
așteptării (de la larvă, de la coasă
am plecat, măică, de-acasă). Acolo,
departe de casă, sint așteptate, cu îm-
păcare, și moartea și scurgerea ano-
tempurii, și dragostea sau întoarce-
rea culva și, mereu, către un „tot
departe de casă”, este pîndită o nouă
plecare. Răstimpul, răgazul de dîncolo
de muncă este umplut cu povestiri,
alungătoare de spaime, de singura-
te. Ca spectatori, ne trezim ex-
abrupto în miezul lor, semn că ele

vin de departe, au început fără noi.
Povestirile au o realitate a lor, miste-
rioasă, își răspund, un altul, au mes-
sageri mitologici de care nu se pot
atinge fără riscul impietării. Înaintea
sfîrșitului, bătrînul spune istoria celui
care „purta de ape, a ajuns lîngă
un cires înflorit”. Într-o altă ziceră,
a unui intrus înșă, în cămbău să tră-
iască „starea de poveste” ci doar să
încropească anecdote, un cires este
tăiat. Nevinovatul profanator de mit
va fi aspru adomestit. Întîmpările
ale sale pe sub ochii noștri sint po-
vestirile de miine, hrana altor ceasuri
de taină și solitudine ; deocădată,
ele se află în chinga cotidianului și,
nu întîmpierii, în secvența nuntii, re-
vărsarea valului straussian pe un
numal o bucurie împură și a vinu-
tății însuși trece multe grănită, nu
deplăsește, todeuna, pericolul încon-
gruentelor, pulverizează timpul cînd
berganant, cînd pe urmele lui Resnais
sau Rusel, încifrează lectura mitolo-
gică prin propuneri de chel din alt
cod de referințe (cascada — simbol e-
rotic freudian etc) dar dîncolo de ele
se simt, cred, întrebările celui pentru
care cinematograful este, mai întîl
o problemă de dragoste și de cultură.
Sînt, toate acestea, de la Godard cit-
tate, și un privilegiu și o speranță.

Magda Mihăilescu

miraculos al Mediteranei, ceturile taigale si orzolosii ghetari, intră in păduri misunind de entine și in inima marelui cloacă din de instincte și de freacății veștile ce urcă și coboară, scruta de aroape Sfintul și fu uitat de privrea-i himerică, intră in mormintele sacre și iesi buimac la gindul că un sarcofag uitat de gheara jefuitoare a timpului ajunsese pînă la el, hău cupa narcotică a tubirii și rămase în picioare, trăi extazul aleșilor, sfîșierea damnatilor, intră in focul urii pogoarelor și ridică pumnul singurind pe baricadele luminii.

Pîinea, sarea și apa le cîștiga prin toate acele meserii ce le-nvățase in drumul lui de pasăre călătoare, prin acele mîloace cite nămenii îl învătaseră să cîștige și să piardă. Filele de hirtie din traistă trebuie să se fi udut și scorojit sub cădere atitor ploii și grindinii, să se fi cotit sub raza unui soare neindurat și spin. Nisipul trebuie să le fi ros marginile și sarea mării să le fi îngrosat culturile, că din ele frecența și amarurile, inserate din mers, abia de s-ar mai fi recunoscut.

Descoperi multe pietre și se odihni in dumbrăvi, dar nu ajunse niciodată sub adevăratele ziduri troiene sau pe lînga dolozilor catifea a Arcadiei ferice. Străbătuse ameliitoare pungi agreste dar nu putuse urca din cauza marilor zăozi și avalanșe pe muntele Kilimandiaro, collindase mai multe mări și uscături dar nu atinseze Tlaka și cu toată cerbicia lui nu reușise să străbăta districtul Lokopalavha.

Timpul trecea și viața lui Iosif ajunsese sub zenitul amiezii. Cum drumurile toate au sfîrșit și se întorc dincolo de unde ar părea să pornească, Iosif găsea că e cuminte să se așeze într-o grădină din țara sa și să încerce scrișul in aerul țării și pur al naturii materne, nemărturisind nimănui gîndul că o făcea, din dorința de a se hrăni cu seve mereu proasote sau, temător de o nouă năvală a titanilor scrișului. Așadar, într-o grădină din țara sa nici romanțică, nici paradisiacă petrecea zile și nopți înfinghînd pe hirtie așezări, oameni și locuri, născînd sensuri și vorbe, multe, multe vorbe. Zorii umezi îl găseau aplecat pe fila innegrită in parte, împeștrită de semne: luna pribeagă îl privea cu o curiozitate adincă la început, apoi cu rece neșărire.

Intr-una din acele luni și foarte scurte nopti se petrecu un fenomen bizar. Foata de hirtie, singurul lucru care păstrase todeauna pentru el o supunere gravă și care nu se supărase niciodată pentru vreo pată de cerneală sau vreo idee strîmbă, începu a se îndoi din mijloc, a se cocria din margini, se învîlă ca o umbrelă, apoi se micșoră tot mai mult sub ochii săi umiți, intră in sine, îngroșîndu-se, inelîndu-se, pînă cînd se opri într-o formă statornică. Era un animal de un albastru inchis cum nu mai văzuse și care îl privea cu o curiozitate liniștită și tristă. Animalul avea culoarea cernelei sale,

marta bărbulescu



Cotidiană

Ce minunat ne simteam in cimpul de păpădii...

Eu semănam cu un porumbel de Picasso, tu cu turnul din Pisa cu fiecare minut mai inclinat...

Și asta a durat pînă un copil a gers totul dintr-un desen animat...

Uitarea de ființă...

M-am dăruit lumii și lumea mi s-a dăruit!

Ecoul ființei mele in cîrți, pedeapsa lui in lucruri trecătoare.

Un strop de foc prin ele licărind nu m-ar fi căutat: de nu m-ar fi găsit - uitare de ființă...

Continentul sentimentelor...

Adio vară și toate celelalte...

Un corb mă caută pe continentul sentimentelor; eu dispărut lăstunii, dar nu definitiv ca bizonii lui Sandburg. Și asta îmi ține de cald pînă la ploile verzi...

Lumea a devenit pe neașteptate tandră și generoasă pe balcoanele deschise, imaculate de viscole.

Cuiborîtă la picioare, umbra se preface că doarme și visează nisipuri arzătoare la Pontul Euxin...

Explozie nucleară

Mașina prinre hirtioape, noui de prof ca la o explozie nucleară...

Și, deodată, cîinele pe care la plecarea s-au prefăcut că-l uită - neobosit alergător de cursă lungă - trace toate obstacolele...

El alegară spre norul tot mai îndepărtat - mașina cu cei trei copii - tovarășii de joacă...

Revelație

In vis am făcut cunoștință cu mine cea adevărată...

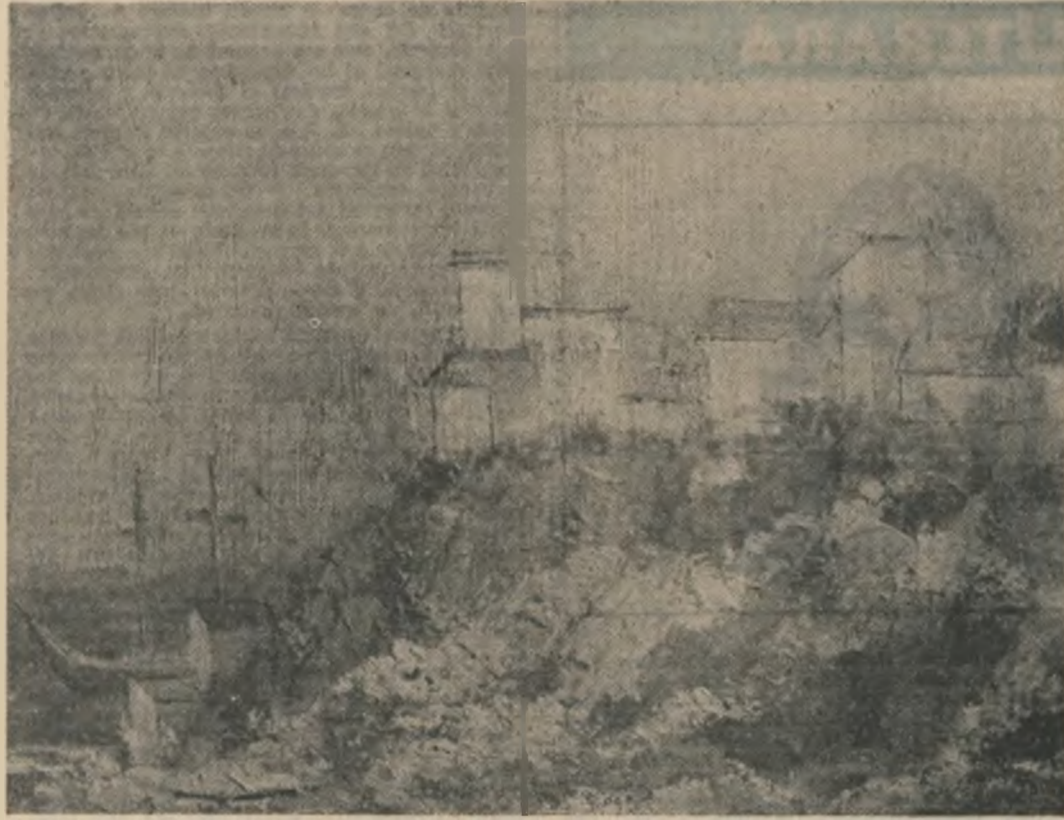
După munte apare soarele...

Lumina e a mea și a celor doi porumbei...

Printre norii de votă avionul supersonic își cută drum

ca un sfînt al civilizației dezlănțuită.

In lectică de lumină, sufletul e un pui de cerb peste munții din mine...



Tablouri de Bogdan Scărițăescu

ioanid romanesco

„Mississippi“

li spun și astăzi „Mississippi“ nu pentru că e foarte lungă - avea dreptate americanul că-n timp ce bărbaiții trăiesc numai din zdruncinături

femeile sint asemenea fluviilor, dar eu pentru cascada singelui ei care atrage divulgă și risipește i-am dat numele fluviului

cu inflexiuni ale vocii pînă la ipocrizie îi spun și astăzi „Miss“, „Mississippi“, sau o alint „Miss Missouri“ și chiar „Missouri“, diminuînd-o cu aroganță cînd mă enervează

de cînd privesc doar pe deasupra capetelor tuturor, de cînd adorm imbrăcat pe leșul fiecărei zile, de cînd am devenit o gară prin care trece numai timpul, de cînd pe oricine-l evit cu asta e, domnule: vorbim, dar nu comunicăm! ce altceva aveam să fac decit să-i redau iubirii rangul? așadar m-am dus la „Mississippi“ într-un hal de nerecunoscut și cînd cearcănele mele au început să-l fumege

in dreptul ochilor, am auzit-o: aș vrea să fii din nou copil iar eu să fii mama ta să am dreptul să te bat la fund!

nu e posibil, „Miss“ - am răspuns - mă las bătut însă nu cum vrei tu, fată de tot ce iubeste sub nici o amenințare sub nici o forță un adevărat bărbat nu-și întoarce spatele

orice s-ar întimpla, ea îmi apare ca-nlta dată, cînd am acroșat la cinematograful: cu o figură de asiatică, însă un corp de puteai s-o duci in bandulieră

ca atunci mă apropiu sfîlnic respirîng urechea ei de parcă sint gata-gata să-i spun ceva și îmi dau seama că așteaptă însă tac pînă cînd singură întinde brațele pînă cînd din sufletul ei mi se pare că aud mai mulți de da, ca in armată cînd se întreabă cîntă plutonul? asta e „Mississippi“, tremurînd de emoție todeauna mă-nțîmpină

dragostea noastră a-nceput in lagună pe cînd eram student și „Miss“ elevă, dar cineva a cîrpit o inexactitate despre mine (cu toate că nicînd nu am visat să fii printre cei care măsoară cu cotul patrii adoptive) și am trăit ca blestemații

îmi trimitea mereu scrisori in stilul ei prolix și mă chema, uneori dispăream pe motivul: bărbaiții ca bărbaiții ne adunăm să mai bem să mai silabisim cite ceva silențios cu ani in urmă era cit pe ce



s-o aduc pe „Miss“ profesoară unde eram director de club, să asculte seară de seară malgăna (semnalul de începere a filmului) și noaptea să dansăm boogie-woogie,

însă ei au spus că fata n-o să trăiască așa plutind

ne întîlneam rar, dar bine, strîvindu-l între sini buchetul de flori ieftine, cu imbrășișii pînă la tortură

oriunde aș fi - o asiguram - oricit de mic torrentul, mă va purta numai spre tine, nu voi sfîrși decit înecat in viltorii tale

chiar și in brațele altora aflîndu-mă, pe ea o iubeam (cîci de unde altăia bani de tren, de avion? poate că nici Kipling nu ar fi avut, cu toate că i se plăcea un dolar pentru fiecare cuvînt scris)

tinără încă, dar cu părul alb, nerușîndu-se de nimeni pentru destinul provocat violent, asta e „Mississippi“ - singura ființă care a înțeles de la-nceput că om și eu un rost in lume cu strigătul zgîrîind zidul din față, de fapt mîrînd continuu semnătura neamului meu înrît in orgoliu

poate că-ntr-un octombrie, cînd vîntul duce schelălîind manifestele toamnei, îi voi spune la ureche tandru acel ceva pe care îl așteaptă de-atîta timp, căci prea visez cum umbra mea mă poartă mort pe brațe și uneori ingenușiază in ninsoare



coman sova



Ca un puiandru de leu

Mi-a amorțit mina stingă De parcă-ar fi b'estemată De-a iubită pe care am scăpat-o din brațe In mijlocul Pie ei Române

Diții mă dor de niște cuvinte Nisipoase, reci, astringențe Ce voiau să-mi conserve nedumeririle

Singele e lacom Ca un puiandru de leu Cu molarii scîlpind de calciu sandoz

O, pletele fetelor Hădăduint in neștire Mirate de propria lor imagine In geamurile magazinului Eva

Și primăvara aceasta Care sădește puiet de lumină In glandele endocrine Pe șoldurile in formare Ale cupelor de lălea In culoarea rîdicilor de lund In surșul florilor de moin Și in ochii tuturor trecătorilor...

Pași împreună

la-mi difuza lumină a miilor Să fie a ta la-mi ușora murmurare din somn Să fie a ta Dacă ai observat vreun nou rid Pe frunte E dinto deauna al tău la-mi căldura ființei care a rămas Și așug-o celulelor tale tinere In formă de ingeri pictați de copii Imprăștiate-mă in trupul tău Octombrie fără sfîrșit Și să ne-uzim pașii Foșnînd împreună.

Și deodată

Și deodată Nu mai vreau să aud Nici o vorbă Nici un puls Dintre cele ce mă tulburau Nu mai vreau glorie Nici un există Nu mai vreau să aflu Nu mai răspund La nici o chemare Nu mai vreau iubire Iarna A trecut de mine Mă cheamă noaptea De la Poliția cu crini Mă grăbesc Aeri Nu mă mai vrea.

Cascadorie

Te caută pădurile și șoselele Te caută iarba și zăpada Înălțimile ameliitoare Intrebă de tine Viteza, brațele mele Teata celulele trupului.

S-a schimbat lumina Luna cade drept pe locurile Cascadoriilor noastre Noaptea e mai aproape De ora întîlnirii Și arborii mai primitori Vîno Frunzele vor să acopere Urma pașilor noștri.

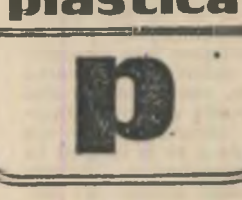
Tirziu

Tocmai cînd eram gata-gata să fii Mai presus de propria-mi fire Am întîrziat

Cei cîțiva pomi plantați într-o seară S-au uscat creangă cu creangă Arșit de nesomn in așteptarea mea

Pușinele mele cărți scrise Au fost uitate pînă și de cei singuri Care le căutau Ce fac cu aripile mele acum Cînd au devenit frunze căzătoare?

plastică



Estetica antigrațiosului

La prima vedere s-ar părea că sculpturile lui Ion Iancu nu sînt subordonate unei logici a construcției imaginii. Acestea sînt cel mai adesea frînte, dezarticulate in funcție de factori ce aparent nu pot fi subordonate unei intenții expresive. O oarecare familiaritate cu lumea sculpturii înfățișează însă rapid orice suspiciune. Există un program precis care îl mobilizează pe artist. El poate fi definit ca o încercare de a crea forme de expresie antigrațioase. Rupîndu-se total de tradiția construcției după reguli uzuale acceptate, Iancu presupune că o formă întreagă poate exista prin fragmente și că alcătuirea unei imagini din acestea nu poate decit să aibă un efect mobilizator pentru o recomponere a unor forme într-un context vizual nedeterminat și ca atare capabil să înglobeze diferite ipostaze ale materiei. Modalitatea aceasta de plasticizare este tipică pentru o anumite parte a sculpturii suvoarealistice dintre cele două războaie dar de atunci lucrurile sînt evoluționale multu artistii au încercat ca efectele derivate întimplător dintr-o combinație de sușetii tot întimplătoare să fie dirijate într-o anumite manieră, Iancu are o pornire naturală spre sublinierea stărilor psi-

hologice ale ființei. Altită pe estetica antigrațiosului și pe tentativa de comentare a sugestiilor derivate dintr-o dezagregare a principiilor logice de construcția de imagini, acesta a imprimat un aspect cu totul original sculpturilor sale.

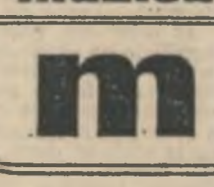
Transpare din ele o umanitate multată dar plină de forță, zdrobită de



timp, emblematică și misterioasă. Ființele participă la rituri stranii, într-un univers labirintic, unde fiecare formă reprezintă un mit ce-l poate imagina orice privitor. Pot afirma, cu toată convingerea, că actualmente, printre sculptorii tineri din România, Iancu ocupă o poziție privilegiată datorită densității problematice a lucrărilor sale și tensiunii efective intelectuale și umane degajate de ele. Sint in această expoziție citeva piese antologice și m-aș opri in primul rînd la compoziția in bronz - transpusă in marmură, la o scară mult mărită la Burgas, in Bulgaria - reprezentînd un corp uman întins pe spate, cu privirea in sus, progresiv învîlînd de straturile a ceva ce poate fi pe pămînt, in aer, tîm, vîlă, materie in general. Ideea și forța de comunicare a imaginii respective sint absolut remarcabile. M-am oprit asupra acestei sculpturi deoarece mi se pare că ea simbolizează oarecum intențiile sculpturii: el vrea să sugereze că infor-mul este doar o etapă spre obținerea unei forme perfectabile in timp, că germinările, creșterile, reacțiunile au sens chiar dacă inițial ele nu sint decit procese definibile, că efectele se pot exprima și prin destrămarea acestor forme ce noi credem că le reorganizăm. Există undeva un mic bronz reprezentînd o figură ghemuită, ușor geometrizat, aplecată parcă asupra unui copil. Este atîta emolice, sfîșieră și simplitate incit ea sîntură ar fi de ajuns pentru a putea spune, vîzînd-o, că te afli in fața unui artist de excepție.

Grigore Arbore

muzică



«Orestia» I de Aurel Stroe

Între definiția autorului (realitate) și impresia de primă ascultare (aparență), Orestia I de Aurel Stroe stă sub semnul mai multor contradicții: formă metabilică/operă - gen de formă statică; muzică dirijată superior, extramuzical/muzică grațioasă, direc-tă: raționament deductiv/raționament inductiv. Pentru cine citește jurnalul de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tranșează net in favoarea primilor termeni ai opozițiilor. Este, așadar, produsul unei concepții sistematice, deductive, refuzată teatrului și refuzîndu-si-l. Dinspre structură spre amorfi, dinspre muzică de creație al autorului, contradicțiile (ce au un fond senzorial) se tran

EUGEN LOVINESCU:

«Opere, I»



Opera unui critic literar oclit de independent in opinii este legata placentiar de epoca in care a fost scrisa. Aprecierii ei in afara contextului care a produs-o este posibilă, cu condiția să se oprime asupra concluziilor sale...

cații lui. Mihail Sadoveanu n-a coborât intr-adevăr în tranșee, după cum n-o făcuse nici E. Lovinescu, dar condusese în schimb ziarul România, suportul moral al luptătorilor de la Mărășești și Mărășești, iar la care E. Lovinescu nu colaborase...

E. Lovinescu a aflat mai ales preocupări de etică literară și politică fără a fi înregimentat unui partid. Deși programul dezvoltat în istoria civilizării române moderne coincide cu cel al liniei politice brațieniste...

în grila de cadre a criticii literare a anilor cincizeci. De aici în jurul său s-a grupat o mare faimă de fapt, care s-a acordat de pildă, contactul marginal al lui Eminescu cu ideile socialiste și poezii împărat și proletar...

Certificările de bună purtare politică pe care le-a introdus exegeza anilor cincizeci în dosarele mai multor scriitori români sint caracterizante pentru această mentalitate extraliterară, astăzi teoretic revolută. Practic astfel de certificate se dau însă și politiciarilor, excoșivii a biografiei lovinesciene...

Biografia lui E. Lovinescu are suficientă consistență pentru a refuza astfel de circuli. Opera lui literară îl garantează în jurul unei doctrine din istoria literaturii române. Chiar dacă românele lui nu intră în prima linie a epicii românești...

M. Ungheanu

O metaforă ca „mărgine calmă de gînd” surprinde foarte exact esența noului demers al poeziei, meditația stenică asupra fragilității condiției ontologice, a blind-inefabilei treceri a omului în timp...

Paul Dugneanu

„O CALE POSIBILĂ”. Din articolul cu acest titlu, semnat de Alex. Ștefănescu în „România literară” nr. 14, aflăm o știre uluitoare: „Ca în caz Blass de Lesage (sej), etc. etc.”...

A. S.

POEZIE

Pasărea măiastră

O poezie cu timbru mistic, ale cărei surse folclorice sint indicate de autor scrie Aurel Turcus. Cumpăna de aripi e un volum care își propune să recompună liric aventura mai degrabă sufletescă a „pasării măiastră”...

Aurel Turcus are un temperament echilibrat, „cumpănat” sentimental se așvârsește sub forma unui „zvon de sferă”, avînd

PROZA

Eul narativ



Dumitru Trancă nu aplică în romanul său „Influența plerăului” în limba eului, un procedeu de tehnică narativă insolită; cartea nu are nimic artificial, nimic forțat, experimental, etc.

ganzile de influență tradiționale la diferite intervale de timp pentru a rememora lunga prietenie cazună (8 ani) care l-a format pînă la adolescență...

CRITICA

Ariditate și vervă

Primirea quasi-neutră de care s-a bucurat noștrii contribuție) a Melaniei Livădă pare a fi justificată de spectacolul abundent al lucrurilor comune prin intermediul cărora jucăta critică își leagă, premeditat, ghiulele de plumb la pleoară...

Inegală, sustinându-se în prima parte mai ales ca o colaj de citate intelctuale, dar interpolate în stil pedestru, cartea Melaniei Livădă se dovedește incitantă cu precădere în ultimele zeci de pagini, unde comentariul are, în-tr-adevăr, vervă impresionistă așteptată.

Cristian Moraru

Melania Livădă: „G. Călinescu, poet și teoretician al poeziei”, Editura „Cartea Românească”, 1982.

RADU CÂRNECI:

«Timpul judecător»



Selecția antologică — „Un spațiu de dor”, apărută în 1980, în cadrul colecției „Cele mai frumoase poezii” a Editurii Albatros, ne propune o imagine sintetică a poeziei lui Radu Cârneți de pînă în acel moment — a debutului 1963, afirmîndu-se deplin în 1966 cu volumul „Orgă și iarbă”...

sentiment de acceptat și ireversibil declin: „Coboară acum, odată cu vîrșea, spre brumă / Coboară și privește-î ochii de spaimă, / adinec palida lor bucurie să te cuprîndă, domol / născîndu-ți lăta coasta anilor pe vale / iar desușu / pe vîntul, cu o dumnezeu de pază, / lăta soarelui își alintă morții („...”) („Litanie)”. Insist asupra acestui aspect pentru că, odată lînită o etichetă simplicitate pe creația unui scriitor, foarte greu ne revizuiem opiniile sau admirațiile recușe la clasificările anterioare...

BREVIAU

ACTUALITATEA ROMÂNESCĂ DUPĂ CINCI ANI. Recent, excelenta publicatie săptămînală „Actualitatea românească” (cîmpărită în două limbi străine, franceză și engleză) a impus cîndva o nouă înfățișare. Cu o echipă redacțională omogenă și cu o distribuție inteligentă a problemelor pe care e chemată să le valorifice, revista a izbutit, în scurtă vreme, să ajungă la o înfățișare publicistică atractivă, fiind utilă și convingătoare pentru cititorul străin...

FORME DE MINIMALIZARE. Despre V. P. Mihaescu, un critic deja afirmat și cu activitatea continuă, Zorin Diaconescu, nume mai nou pentru noi, nu poate spune altceva decît că e un „publicist”. Astfel de înșepături care nu folosesc nimănui (de felul „cronicașului de serviciu”, „receptivului” și „ridicării”) în discuție, denotă că dialogul de idei se află, în viața literară, încă departe de normal. A propos de Z. Diaconescu: e recenzat în numărul 4 din aprilie 1982 din „Astra” un roman de P. Pădăruș apărut în 1981: romanțelul a mai publicat între timp alte două volume, care, conform logicii, ar fi trebuit mai degrabă comentate. Acesta s-a revenit cum se poate chema?

PLENARA

Consiliul Uniunii scriitorilor din Republica Socialistă România

Joi a avut loc în Capitală plenara Consiliului Uniunii scriitorilor, în cadrul căreia au fost dezbătute sarcinile de reviz scriitorilor în lumina hotărârilor Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român...

mai o datorie firească de a surprinde pulsul epocii întruchipat în existențe semnificative, ci și o adevărată profesiune de credință pentru un artist-celulean...

Prim-redactorul de la «Timpul»

Urmare din pag. 1

contextualității acelor întâmplări, apelând la mărturiile documentare ce ne stau la dispoziție. Iată, bunăoară, Istoria contemporană a României...

ca să nu păcătuim prin reticențe pentru a ne cruța pe noi, ci să spunem adevărul întreg. În acest scop mă întorc la Eminescu...

CONFABULE

Răul de înălțime

Încă înainte ca Albă ca Zăpada să se nască / să crească / și să fugă de-acasă / ajunsând în cele din urmă la ei / Păcii erau la feti de pitici / și jucăuși / se jucau toată ziua / de-a piticii / în pădurea cea verde / uneori mai și munceau / nu mult / doar atât cât să se hrănească / și câtă hrană îi trebuie unul pitic / cel mai mic le plăcea să se joace / pe firele de iarbă și pe tulpinile florilor / pină într-o zi / când unul dintre ei amei / și căzu jos din peluza unei margarete / ce s-a înșimșit / îl înmăreau ceilalți / după ce și-a venit în simțuri / privindu-l cu o mare îngrijorare / nu cumva vor rămâne sae pitici / înainte ca Albă ca Zăpada... / ce să se întâmple / le răspunde Piticul / răul de înălțime.

Iulian Neacșu

REMEMORĂRI

Elefantul albastru

Venise pe la începutul iernii în secția celui din spital din provincia aduce doi părinți ei, doi oameni tineri și eleganți și frumoși și afeți și neliniștiți și bizari în comportament și ea era mică și blondă ca o printesă a Nordului, fragilă și nedumerită...

Și mutară într-un salon de patru paturi și fetița, privind cele patru bolnave, constată amuzată că acum era patru bunice de care va avea grijă și le va da voie să se joace cu păpușa ei...

După două zile părinții aceia tineri și frumoși și afeți și neliniștiți dădură un telefon profesorului și acesta le confirmă cu gravitate nerămurată și cu tact profesional că fetița suferă de leucemie dar că există speranțe...

Încopură transfulzile, întra se răfășia în zăpezi bogate, treceau iute zile și fetița voia și cu părul blond strălucitor și pielea îi devenea tot mai străvezie concurred fragilitatea zăpezii.

În aceea regim de bolnavă, se plimba liberă în toată secția, în zilele bune se dădea cu sania în curtea spitalului și micul salon deveni în scurtă vreme o cameră plină cu jucării.

Iarna se răfășia în zăpezi bogate, timpul fugea ca un animal hăituit de vânător, fetița mai încredea nedumerită despre părinții ei care nu vin și-a încă pătinele, apăta și se făcu că uită, și nu le mai pomeni numele.

Transfulzile deveneau tot mai dese, profesorul încremenise într-o durere disperată și neputincioasă, timpul gonia ca un animal hăituit, trupul puțin și secetala puterea și fetița nu mai putea să sufere de cordoarele albe și o trompă de cauciu prin care elefantul abstru făcea pipi grație unei mici pompe strecurate în pinteul de pișă.

Era grozav elefantul abstru și fetița nu se deslușea de el o săptămână întregă și îl plimbată domnișor văzând cu ei cap, viața îi revenise cu o scurtă și amăgitoare izbucnire în trupul puțin desti transfulzile nu mai aveau nici un efect.

În aceea seca de la primirea elefantului abstru, fetița se trezi văgăuită, ca un fir de așur gata să se destrame, și văzându-l pe profesor la patul ei și pe ceilalți doctori la patul ei și dinău și pe cele patru bolnave sculate și pierdinate stînd pe niște scaune lîngă ușă, încercă să zîmbească căută pînănd lucrăra miraculoasă, o mingie și întrebă nedumerită de ce are în mînă și mîmca n-ua venit să vadă măcar elefantul abstru care face pipi...?

Iarna se spulberase în zăpezi mistice de soare și la geamul aceluia salon de spital, primăvara își vești puterea deschizînd flori în creanga subire a unui cais.

Mircea Micu

PRIMUM LA REDACȚIE

Tovarășe redactor-șef, Conform dreptului la replică, garantat de legea presei, vă rog să publicați următoarea PRECIZARE.

„Scenariul oarecare” după care s-a realizat filmul „La capătul liniei” în care de la „Cura” lui Mircea Danieluc nu l-am mai văzut pe Mircea Albușescu într-un asemenea rol de substanțiale și tensiune interioară, în care „Dan Condurache se află la primul rol pe măsura calităților sale actoricești”, în care „acestul cuplu perfect încheiat în arizantăle sale l se adăugă în filmul „Lucășăru”, ci imi aparține, în exclusivitate, cu drept de semnătură: RADU F. ALEXANDRU.

N.R. Facem cunvenția rectificării: „scenariul oarecare”, în cauză, aparține — după cum se vede — lui Radu F. Alexandru.

Artur Silvestri

Cenaclul din Arad al Uniunii Scriitorilor

În după-amiaza zilei de 13 aprilie 1983, în prezența tovarășilor Pavel Aron, prim-secretar al Comitetului P.C.R. al județului Arad, și a tovarășului Dumitru Radu Popescu, prezident al Uniunii Scriitorilor, a avut loc constituirea Cenaclului din Arad al Uniunii Scriitorilor.

Au participat scriitorii, ziaristi, doi didactici, alți oameni de cultură din localitate. Au fost prezenti, de asemenea, scriitorii Traian Iancu, director al revistei „Orizont”, Mihail Ungheanu, redactor șef al revistei „Lucășăru”, precum și Nicolae Ciobanu, Nicolae Crișan, Gheorghe Grigurcu, Toma George Maiorescu, Cornel Ungureanu, Dolina Uricariu.

Festivitatea a fost prezidată de Ion Traian Iancu, director al Uniunii, Mihail Ungheanu, redactor șef al revistei „Lucășăru”, Nicolae Ciobanu, Nicolae Crișan, Toma George Maiorescu, Szász János.

Scriitorii au fost primii de tovarășul Cornel Paocice, prim-secretar al Comitetului P.C.R. al județului Timiș.

La sediul Asociației scriitorilor din Timișoara, în prezența tovarășilor Constantin Poțângă, secretar al Comitetului Județean de partid, și Dumitru Radu Popescu, a avut loc o sesiune de lucru a comitetului de redacție al revistei „Orizont” din cadrul Uniunii Scriitorilor. Au fost abordate probleme privind buna desfășurare a activității de creație și cele ale scriitorilor din localitate și din zona geografică respectivă.

Tot la sediul Asociației scriitorilor din Timișoara, a avut loc sărbătorirea poetului Endre Karoly, cu prilejul împlinirii vârstei de 90 de ani.

an. Au fost prezenti scriitorii, ziaristi, alți oameni de cultură, un numeros public. Festivitatea a fost deschisă de Anghel Dumbrăveanu, secretar al Asociației scriitorilor din Timișoara, Valeriu Băncuș, director al Editurii „Eminescu”, Laurențiu Fulga vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor.

La data constituirii, Cenaclul din Arad al Uniunii Scriitorilor numără 47 de membri, dintre care unii sunt membri ai Uniunii Scriitorilor din Timișoara, Valeriu Băncuș, director al Editurii „Eminescu”, Laurențiu Fulga vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor.

A fost ales primul comitet de conducere al Cenaclului, constituit din Florin Bănescu (președinte), Vasile Dan, Cornel Maranduc, Dumitru Sinteanu, Gheorghe Schwartz, Andrei Ștefanco, Horia Ungureanu.

În dimineața zilei de 13 aprilie 1983, la Universitatea din Timișoara, s-a desfășurat un dialog între scriitorii veniți din București și alți scriitori din localitate, și studenții Facultății de filologie, unele cadre didactice, universitari și de învățământ mediu, din localitate și din județ. În numele gazdelor, scriitorii au fost salutați de Vasile Șerban, decanul Facultății.

În ziua de 14 aprilie 1983, scriitorii veniți din București au vizitat cooperativa agricolă de producție din comuna Topolovațu Mare, al cărui președinte este inginerul agronom Ion Josu, una dintre cele mai bine organizate unități de acest fel din zonă.

PSEUDO-CULTURA PE UNDE SCURTE (XIII)

Critica „după ureche”

jină o asemenea iluzie pe care statistica cea mai sumară o infirmă; n-avem în fapt a face decit cu o incurajare a fenomenului emigranționist travestit în așa-zis „idel”.

Dacă, totuși, „literatura română” ar fi aceea artificială și considerabil deznationalizată pe care o fac unii autori români din străinătate atunci este de neînțeles de ce „critica Europei libere”, aplicată acestor autori, nu se exprimă normal și nu face examene estetice așa cum i-ar fi propriu unei adevărate critici literare. Adevărul este, din nefericire, altul: nu există recenzii, articole sau eseuri dedicat de membrii „grupului celor nouă” unui scriitor român din Occident unde să se aplice, judicios, criteriile estetice despre a căror autonomie ei fac uneori atita caz. Toți sînt „politizați”, adeseori răstălmăciți și, prin luneta deformatoare a unei asemenea pseudo-critici, toți devin anticomuniști, protestatari etc. Altcareia de la criteriul estetic, chiar atunci cînd e vorba de scriitorii din Occident (despre care, ca și respectăm „logica” Europei libere ar trebui să nu se scrie „politică” cîci sînt „liberi”) e, nu mai încupe vorba, un punct din program: chiar în-o recenzie (din „Limite” nr. 14/decembrie 1973), era vorba despre acesta, căci a susține că ar fi mai importantă „unitatea morală a operii decit cea estetică” nu înseamnă altceva.

Una peste alta, „critica” Europei libere nu se încadrează în chip nefolositor, cu „estetica”. Ea vede pretutînduși lupta contra „totalitarismului”, descifrează un iluzoriu limbaj esopic și alte de același fel, făcînd, în definitiv, o simplă politică literară de bandă, pentru care „la noi” sînt cel mai grozavi, incomparabili cu alții, Disproporția valorilor, fără teama de ridicol, e unul dintre efecte și nu dintre cele care nu pot fi luate în seamă. E de ajuns ca un creator să părăsească definitiv România și să se alature grupului verificat și el a devenit, la radio „Europa liberă” și în folie-anexă, un „mare artist”. De mirare cum de n-a roșit acela care, în „Limite” 20/dec. 73, scria despre un Camilian Demetrescu că ar fi mai important decit Brăncuși: ar fi fost și greu, cu-rajosal recent nu semna, o dădea „anonimă”. Interesant este că în vreme ce mania „Europei libere” de a face din condiția de emigrant „paradisul” oricărui creator, lucează fără piedici, totuși în acel „paradis” se petrec tot felul de evenimente care s-ar potrivea mai bine mediului infernal. În cluda dispozițiilor psihedelicilor oferite de Europa liberă pe tema „imolării” în „ext”, observatorul imparțial constată cu surprindere că o astfel de teorie e contrazisă chiar de grupul celor nouă, ale cărui co-

mentarii despre unii scriitori români din Occident sînt foarte răutăcioase ori lipsesc cu desăvîrșire. Nu ar mai fi de adăugat aci decit observația izbitoră că mistificația aplicată literaturii române de către „Europa liberă” începe încă de la imaginea pe care grupul ei o prezintă scriitorilor români care trăiesc în străinătate. Într-o asemenea situație, în care „grupul celor nouă” și aderenții lui de aiurea e-au fixat cu o consecvență care spune multe, în prezent, articol sau eseuri dedicat de membrii „grupului celor nouă” unui scriitor român din Occident unde să se aplice, judicios, criteriile estetice despre a căror autonomie ei fac uneori atita caz. Toți sînt „politizați”, adeseori răstălmăciți și, prin luneta deformatoare a unei asemenea pseudo-critici, toți devin anticomuniști, protestatari etc. Altcareia de la criteriul estetic, chiar atunci cînd e vorba de scriitorii din Occident (despre care, ca și respectăm „logica” Europei libere ar trebui să nu se scrie „politică” cîci sînt „liberi”) e, nu mai încupe vorba, un punct din program: chiar în-o recenzie (din „Limite” nr. 14/decembrie 1973), era vorba despre acesta, căci a susține că ar fi mai importantă „unitatea morală a operii decit cea estetică” nu înseamnă altceva.

Judecăm asupra ei ca și cum al fi în deplină cunoștința de cauză e, în adevăr, un curaj vecin cu inconștiența. De altfel, dedicatul uriaz de informare precușă mere pe membrii grupului celor nouă, care, în accese de sinceritate, recunosc că vorbesc din auzite. Sursa lor principală nu e, în aceste cazuri, cartea ci „critica” apărută în țară despre ea ori diferite voci prietene. O camponaj în unei asemenea „incultură” este Monica Lovinescu: ea nu este o monografie despre Eminescu (a lui George Munteanu) dar se găbea (în „Limite”, 19/1975) să-l atace pe autor, n-a văzut, era și greu, spectacolul cu „Danton” de la București, dar „cronicele” și „unul spectator” au ajutat-o să-și creeze o „imagine” nu sîta cum este o altă mare, o gîzită de L. Pintilie, dar se lua „după cronicile citite”. Cultul supoziției este absolut și e de tot hazul să vezi cum un oarecare Dan Bocanlicu (în „Limite” 20/dec. 1975) sfîrșește o lungă digresiune despre semnificația politică a unui zumar de antologie cu observația: „Mă rog, este o simplă ipoteză personală”. Nu mai vorbesc de felurile știri grozave, asupra unor cărți „interzise”: una din ele ar fi fost, după o Sanda Nițescu (în „Limite” 23/martie 1977) „Rosarium” de Miron Ciropol, actualmente domiciliat la Paris, care, din cîte se știe, a apărut și a și fost recenzată.

Privirile aruncate prin gaura cheii către literatura română, din ale cărel rumor percepute (zicea bine Horia Stamatu, în „Limite” 14/dec. 1973), cu „goluri ale informației și alterări de sensuri”, par a se naște, conform propagandei „cenșurii”, fabricații care nu se pot lua în serios, s-au dovedit a nu fi atit de convîngătoare pe cit își inchipului prestidigitatorii de la „Europa liberă”. A comenta din auzite cărți și spectacole pe care nu le cunoști și a prezenta acestora unii public care le are la îndemînă, putînd să controleze cit este adevăr și cită e mistificație în recenzia lor, era, în adevăr, o indeleincere primejdioasă și prin care putea elăbi enorm ofensiva diversionistă. De aceea, „Europa liberă” s-a canalizat, în chestiunea literaturii române, pe „literatură”, ci pe „viața literară”, prezentată acolo ca și cum printre noi ar fi un observator permanent sau mai mulți. Asemeni producțiilor caragialianului reporter Caracud, care năsoace în parc senzațional stiri „în exclusivitate”, membrii grupului celor nouă nu sînt în curent, prin tot sotiul de reportaje imaginare, cu viața literară din România interpretată, desigur, așa cum ar voi ei să se prezinte.

Mistificația proprie „Europei libere” iese însă și mai bine la iveală odată cu examinarea citora „campului convențional” dezlănțuit în ultimii trei-patru ani, inexplicabil prin raport la idelle pe care mai demult grupul celor nouă ar fi voit să le promoveze și acum le renează cu violență: „clasicii”, tradiția, antidogmatismul și prioritățile românești.”

DOUĂ MARȘURI LA IENAN

SPECTACOLUL LUMII

văzut de Ioan Grigorescu

chinezilor capabil să descrie marea epopee în toată mizeria și demnitatea... Ienani, octombrie 1965. Am împlinit 35 de ani pe lângă mizeria și demnitatea...

Primindu-l pe Marlaux, Mao îl întreabă ce impresie i-a făcut Ienani? „La muzeul din Ienani te așteptă să vezi fotografiile din timpul Marșului Mars, machete cu mușchi și mlaștină... Dar expediția trece pe plan secundar, pe primul sunt tunurile cu țevile scobite în trunchiuri de copac și legate cu sîrmă de telegraf... mizeriei revoluționare... Cînd îl părăsești, muzeul este un fel de muzeu impresionant...

Luminile serpiului sau serpentine în noaptea aceea de la Ienani, și mie mi se părea că pe vînturi mizerii așezate de altă dată se înălțaseră blocuri cu zeci de etaje. Dar localnici trăiau încă în grotlele revoluționare. Alte construcții, aveau să-mi stîrnească uimirea: a Muzeului Terasă. În desfrul de loess înălțat, soldații s-au apucat să fasoneze mușchii. Nu-aveau ogario și trebuiau să mînce. Loessul, dacă este îndopat cu îngrășăminte organice, rodește, că doar nu este decât pulbere adusă de vînturi sau mi aluvionar pietrificat, forțat de scurgerea apelor în canioane și defileuri. De asta din altă loess? Cine l-a adus, și cînd? Se spune că în vremuri ce aparțin memorial calendarului geologic, pustii Gobi a fost un fund de mare. De bună seamă așa a fost, deoarece, în 1963, cînd căzuseră la Beijing zăburii exploziei primei bombe atomice chineze efectuată în pustiu Lob-nor, soldații scriseră pe dune loezinice cu ochii de soarelui...

„Dar să revenim la loessul din Gobi. Într-o zi, zăgăzurele acelei mări s-au rupt și gigantul sevonice au pornit-o spre răsărit, tirînd cu ele mușchii de loess pe care, peste milenii fără număr, un alt spate, de asta din altă loess, a săsăi modelele, prefăcîndu-l în piramide în trepte pentru a cultiva pe terasele lor. Marșul apelor se întinse peste timpul fără număr, în jurul mării, în împrejurimile Ienani, unde acum prada noastră cea mai durabilă decît orice piramidă de care pină și timpul s-ar teme... Și poate că din loezinice aceea pe care am văzut-o scrisă cu ochii de soarelui pe un fost fund de mare, neostoiată mișcare a dunelelor din pustiu, vinzîndu-se, s-a lăsat de-a lungul vîntului, simplu și așteptător: „Pace“...

douăsprezece mii de kilometri. Cît de la Paris la Vladivostok. Dar nu pe șosea, ci pește cîmpii, peste munți și văi, peste ape fără noduri, peste mlaștină și pustiri, pe căi ocolite, neabătute declat arareori de pictor omenească, mereu spre nord, spre nord-vest și iarăși spre nord cu arșița crîmpoșind buzele, cu setea uscîndu-gîtlețurile, cu foamea chinînd somnul pe sponci. Gigantic eoc care înaintează frenetic, dă înapoi, învîlve, lovește, sparge, biruie, e brutal, cade, se ridică, se pierde în necunoscut, se regăsește, se desface în meandre pentru a se recontopi în asociații nestîvilite și apoi al ochilor înroșiți de pulbere. Astei, al gurilor în care s-a înclănat uscăciunea, al brațelor ce nu mai pot purta, al picioarelor... nu, picioarele nu, ele n-au voie să obosească, picioarele înseamnă viață, fiecare pas aduce speranță mai aproape de speranța n-are nume, n-are loc, n-are statornicie. Pusti vechi, tunuri cu țevi mincate de rugină, mitraliere flămînde de moarte, baionete care tate în scoarța copacilor vîlăguiti, în ascunzișul rădăcinilor ce în loc de piine, în carnea dușmanului. Marele Marș, 25 000 de „Jii“, iar un „Jii“ are o jumătate de kilometru, care cine a spus că pămîntul e mic, că pe el mai există și grădini, și livezi, și cgoare, și pășuni, cînd de pretutîndeni pîndește nămași moartea?

Octombrie 1934. Sapte ani de la ocuparea cessionului englez din Hankeu de către revoluționari, șapte ani de la lovitură dată de Chiang Kai-și la Shanghai, șapte ani de la tragedia optimistă descrisă de Malraux în „Condiția umană“. Sindicatele roșii chinezești ajunseseră să numere trei milioane de membri, partidul comunist avea 50 000 de aderenți, o picătură într-un ocean de jumătate de miliard de suflete, dar o picătură ce avea să tulbure pentru totdeauna apele somnolente ale Asiei. Octombrie 1934. O jumătate de milion de pusti gominandiste încearcă să treacă în „armata roșie“, la Kiang-si. O sută de mii de oameni, unul contra cinci, în defavoarea asediaților. Masacrul e sigur, fața roșie a lui Chang Kai-și poate să se lumineze de zîmbetul unui nou Gențiu-nan, care se pregătește să înalte noi piramide de feroaoni asiatici din capete rezinate.

Mao are 43 de ani. Vîrsta doezilor febrile și tolate, dar care se lau după calcule făcute la rece, prin asumarea răspunderii în fata istoriei. Este în floarea bărbăției, are doi copii pe care îi va pierde pe drumul cel lung, răciții în furnicaul uman străbătut undeva într-un sat unde nu li s-a știut niciodată identitatea și poate că mai trăiesc și astăzi fără să-și fi cunoscut tatăl. Mama lor avea să fie decapitată de gominandisti...

Marșul s-a decelat într-o noapte de octombrie 1934, cînd inercivii trebuia spartă și o sută de mii de oameni să pornească pentru străbute 18 lanțuri de munți, 24 de fluvii, 2 000 de riuri, 82 de orase, mii de sate, asuzări primitive, triburi asiatiche, pustiri... O sută de mii de oameni decimați de lupte, de boli, de foame, de capcane, de mușcăturile scorpionilor, de hîrtălia unei urmări dezlănțuite după o armată-fantomă, puberea nisipului, frunza cōdrului, lamentul și îndărătnicia Asiei, neingunchierea ei, răbdarea peste marginele bădărilor și suportarea insuportabilului.

Unde se află „pămîntul făgăduirii“? Ce preț trebuia plătit pentru așezarea lui? Au plecat o sută de mii, dar din cei 20 000 cîți au ajuns la Ienani, numai 7 000 pînă în uriasul exod de o sută de mii, de la Kiang-si. Restul li se adăugaseră pe drum, lînd locul mortilor și neștiind cine, cînd și unde avea să le ia la rîndul lor locul? Cel ce rămăseseră în incercuarea de la Kiang-si au plătit scump nehotărîrea de a porni cu Marele Marș, deoarece răzburarea la Chang Kai-și a fost complicită, și ea s-a năpustit asupra unui milion de vieți. Dar cei îndelung căutați, pleceseră, se strecurară ce argintul viu prin țevile verigile la rîndul de foc, și fiecare victorie împotriva lor pe parcursul nesfîrșitului urmării avea să însemne mai mult o înfrîngere pentru următorii. În nord aștepta alți dușmani: întrușul japonez care revendica împlinirea vîntului înșelător de se împlina întrușul vîntului temelnic și pe cît posibil definitiv în subconștientul chinez. Soldații armatei în marș au dat zeci de bătălii cu următorii lor, și încă și mai multe cu invadatorii țării. Au luptat în mers, parcă născuți pe jos, cîte 30-35 de kilometri pe zi. Așa ceva nu se mai văzuse niciodată în istorie, și nu știu dacă s-a născut aceluși Tolstol al

SPORT

O doamnă și niște rînduri de mărgăritar

de mic, am oroare sacră față de înfrîngerea. La orice înfrîngere, simt cum se urcă-n pom, se-mbracă-n frunze și trage-n mine, cu multă incușină, izbindu-mă-n obraji cu tînușe de gheață, sulful morții, vîntul victoriei, înșe, mă schimb-n am frumos și galant și frenetic. E mult mai plăcut să fi ulciorul cu undelemn pentru rana altora decît să fi cu trupul plin de vînturi. Vreau să spun, frumoasă Zaraza, acum, cînd s-a lăsat cortina peste cel mai mare cîmp cu iluzii (păcat, toate trec atît de repede!) că ne sînt bine și nouă cu inele și verigi de aur. Am invins Italia, în cel mai diabolic meci al acestei primăveri și grădina ni s-a luminat cu lăcrămișoare albe culesse din adîncuri de pădure sau din țoțete celor optzeci de mii de spectatori de pe 23 August. N-am mai simțit atîta bucurie învîndu-mi sufletul de pe vremea cînd mă jucam în hambar și descoperam lumii miraculoasă în rîndurile de sorcova pe care l-am împriștîit, fericiți milioane de oameni din această țară. Duminecă, 17 aprilie, o doamnă mi-a lăsat în cutia de poșta o scrisoare din care citea cîteva rînduri: „...Tribunele erau ticsite de copii mai mici sau mai mari, mai tineri sau mai bătrîni, copii cu puterea de a crede în dreptatea luptei, în frăția luptei, în idealul care nu se termină odată cu sfîrșitul basmului cu Făt-Frumos... Jocul durează atîta timp cît ești pe stadion, emoția și pregătirea din acele ore (lungi și multe, n.n.) este împărtășită de toți, și e bine că e așa, pentru că 30 011 persoane sînt în luptă cu toții imbi, ce-l unește într-o victorie, care tipă într-un glas cînd unul din cei 11 e lovit, care flutură steagurile corajului solidar și aprind țoțetele bucuriei, ele lupte cîștigăte deschis. Toate acestea și multe alte clipe de emoție morală și, îndărăznesc să spun - estetică - le-am trăit din plin eu, care, recunosc, încă nu disting foarte bine pe jucători că se pot striga: E hai, Cămătaru, hai Băloni, ci îi văd așa cum îi vede Lucescu: o echipă“.

S-ar spune că femeile cînd fumează pînă ovăz

Fănuș Neagu

«Lucaefărul» pe glob

istoria traducerilor din «Lucaefărul» eminescian este, în linii mari, și istoria difuziunii poeziei lui Eminescu: poetul începea „să vorbească“ în limbi străine atît cu poezii lui cît mai semnificativ, cît și cu prozilele lui cele mai însemnate. De altfel, cele mai vechi traduceri ale «Lucaefărului» s-au produs destul de repede și, prin raport la alți poeți români contemporani cu Eminescu, s-ar putea zice că soarta lui, sub raportul difuziunii, ținea fost din primul moment excepțională. Un «Lucaefăr» nemțesc de dădea la 1885/86 Mite Kremnitz într-o antologie de «Rumänische Dichtungen», apărută la Bonn, în 1889, la Viena, un F.V. Fischer publica, în «Rumänische Revue», „Dor Abendstern“ («Lucaefărul»). Nici nu se stătea să bîne ecuarile notorii netericului poet și, în 1892, la Geneva, se tipărea prin osîrda Mărgăritei Miller Verghy o versiune franceză a «Lucaefărului», și, un an mai tîrziu, la București, alta, germană, în

impresă de Eduard von Hesse. Pînă pe la 1930, atunci cînd traducere eminesciana ies din etapa incipientă, întîmplătoare și, în definitiv, eroică, existau cîteva curente versiuni nemțesci (pe lîngă celea menționate încă una a lui Maximilian W. Schreff), mai multe - în maghiară (Bran Lorincz și Revai Karoly, R. Berde Maria) și în franceză și chiar în japoneză (datată unui Ubusaku, în revista „Floarea“, Tokio, 1922), în idis (Salomon Segal, în 1922) și în latină (aceasta întreprinsă de Nikolas Statius, în 1928, și 1927 cu titlul „Hesperus“).

Către 1930, traducerile «Lucaefărului» se consolidează vizibil și se extind, așa cum este și normal, atunci cînd este vorba de pronagarea unui mare poet, cînd se prezintă și altora, sînt trebuitorie cît mai multe versiuni, începînd de la acelea, fără pretenție, de clasă de literatură română (apartinătoare unor eruditi care nu au și mari ambiții artistice), apoi la cele de antologie curentă și pînă la versiunile artistice, provenind, dacă e posibil, ori de la poeți însemnați ai altor literaturi ori de la traducători geniali.

Între versiunile „scolare“ merită o mențiune acelea, cu totul onorabile sub raport cultural, ale lui Ștefan Tontici (1927), Ramiro Cortiz, (1927), Mario Ruffini (în 1940) și Umberto Ciaccio (în 1941), toate în italiane, ca și cele aparținînd lui H. Di. Siruni, (1939 în armeană), și L. Galdi (1934 în maghiară). Sint, în general, traduceri corecte, fără speciale preocupări de ordinul tehnicii ireductibile, utile într-un proces de propagare culturală care trebuie să pornească în primul rînd de la informațiile elementare.

Adăugate acestora, versiunile de antologie, aparținînd unor entuziaști, încep să întărească, atunci cînd sînt numeroase, percepția mai profundă a lirismului eminescian. Anii interbelici sînt plini de astfel de traduceri, concentrate în principal în spațiul european și s-ar putea menționa inițiativa de a a „Lucaefărului“, „voce“ germană (Albert Flachs, Olyvan Sorcean, N. N. Botez, Konrad Richter, Victor Orendi-Hommerman), maghiară, (Fekete Tirador, Kibedi Sandor), franceză (Pierre Nilsson, în 1931, Paul Lahovary, în 1941), portugheză („Hyperion“ juvenilă care dă o perspectivă inedită operelor viitorului prozator de limbă franceză), bulgară (prin osîrda lui Boris Kovlev, care și-a publicat versiunea de mai multe ori), în greacă (Antonios Misiadakis, în 1932) și chiar în armeană (în 1940, „Lucaefărul“ de George I. Perdicchi). Odată cu acestea apar versiunile artistice emanînd de la poeți importanți prin a căror autoritate poezii se putea împune și îndrept; mai numeroase după război, „traduceri“ artistice apar în România și de o adîncă inițiere în limba română) sînt o etapă distinctă a difuziunii „Lucaefărului“. Cu Aprilu Lajos (în maghiară, în 1926), cu Franzo Zoltan (în maghiară și germană), cu Alfred Marul Sperber (în germană), cu Dimitrie Cuclin în engleză, la 1938, se putea vorbi de o preistorie pozitivă a unui astfel de moment. Abia mai tîrziu, cînd Rafael Alberti și Maria Tereza Leon, (în spaniolă), Salvatore Quasimodo în italiană, Vilém Závada, în cehă, Josef Šimůnek în croată, Elisabeta Bagdiana în bulgară, traduc din Eminescu, s-ar putea vorbi în principiu de versiuni „artistice“ care eoc. Rumori altfel relativ netemeinice fiindcă în rare cazuri „Lucaefărul“ se prezintă în aceste versiuni străine cu o cît de vagă profunzime. Sigur este că poezii facează pe traducători, probabil și din motivul notorietății lui Eminescu, adăugînd la acestea, desigur, și magia lirismului perceput în limba română; nu cred să fie știutor de românește, dintre străini, care odată ce a citit „Lucaefărul“, nu se gîndează să-l traducă în limba lui. Efectul acestei fascinantă puzee, asemănătoare celeia a Gorkonei, consistă, în mulțimea de versiuni ale „Lucaefărului“, apărute în felurite limbi străine, alcătuită de o vegetație de o notorietate de ales esență nobilă dintre esențele umile. În gruzină, prin Grigol Abasidze, în albaneză prin Vehbi Bala, în arabă prin Ahmed Abdurrazak, în neo-greacă prin Rita Boumi Pappas, în olandeză prin G. de Ridder, în bengali prin Arifa Ray, în latină, prin N. Sulici și Traian Drăgănescu-Verceanu și Alain Bosquet, în portugheză prin colaborarea lui Victor Budeacu și Carlos de Azeiteiro, ca și prin o încercare a lui Nelson Valner, în bulgară prin D. Pantelev, „Lucaefărul“ pare a fi, la fiecare interpretare inedită, un poem nou, melamorfosîndu-se, la diferite grade estetice, în fel și fel de limbi ale omenirii. Universalitatea poeziei nu rezidă, totuși, în această difuziune care e numai un indiciu al unei fascinații culturale; intraductibil și prin aceea că „Lucaefărul“, după cum observa D. Caracostea, nu putea fi scris decît în românește, are o universalitate internă, adică și de esență, pentru care propagarea nu e decît un moment posibil, o consecință a magiei lirice, pe care poezii nepereche nu va înceta s-o împrăștiie cît va exista limba română.

Artur Silvestri

REVISTA STRĂINĂ

PROBLEMA TRADUCERILOR continuă să preocupe specialiștii din mai multe țări. De curînd, Institutul de limbă și literatură germană de la Gernersheim a constituit un departament special, consacrat pregătirii de traducători, și de baza unor cursuri concepute pentru a asigura formarea unor specialiști care să poată traduce echivalent în limbă în alte idiomuri. Institutul este atîșat universalității din Malența, acordînd un fel de diploma de traducător la unii studenți universitari care dorează țări sau patru ani. Programul studenților de la Institutul din Gernersheim este adaptat dificultăților de expresie literară și științifică, asigurînd un grad de competență ridicat al cursanților.

UN NIMĂR special al revistei Istoria Ideilor europene, publicată de profesorul Ezra Talmor de la Universitatea din Haga, stăgii dedicată științei germane. Din sunar, recenzentii unor ziare și reviste străine au remarcat îndoeșbi valoroase contribuții scrierilor lui Manfred Fuhrmann și Walter Lipgens, consacrate istoriei, condiției actuale și viitorului continentului european, urmîndu-le firul călăuzitor al aspirațiilor spre libertate a popoarelor. Sînt consacrate meditații unor mari personalități istorice europene. Numărul realizat la Universitatea din Haga este considerat o importantă contribuție monografică la circumferența ideilor politice și sociale din Europa occidentală de astăzi.

UNUL DINTRE SCRITORII cel mai apreciat de critica franceză actuală este Jack-Alain Léger, autor cînd a două cărți apărute simultan. Scriitorul este foarte tînar, s-a născut în 1947, a făcut studii de filozofie și estetică, publicînd în 1968 mai multe romane sub numele său și sub pseudonimul Dashiell Dedayat. De asemenea, mai multe din cărțile sale au fost adaptate cinematografic, cunoscînd un mare succes. Jérôme Garcin într-o recenzie la ultimele două cărți vorbește de un mare scriitor în legătură cu Jack-Alain Léger: „Scriitorul Léger de astăzi șochează, neliniștește și bruschează pe cititor. Din stilul său curge alcool de 80 de grade: fîți atenți la rîni. Inimile sensibile trebuie să se abțină de a intra în contact cu literatură sa“.

ULTIMA LUCRARE monografică a lui Henri Troyat este consacrată lui Ivan cel Groznic. Conținutul scrierii este dedicat de marele romancier unor personalități istorice ca Petru I, Ecaterina, a II-a și Alexandru I, noua sa lucrare atinge expresivitate caracteristică unui mare scriitor, care este în același timp obiectul unei concepții contemplative sale și distanțat prin riguroasa construcție și stringența stilului. Arthur Conte scrie în acest sens: „Pentru a face o carte despre Ivan cel Groznic trebuie să fi în același timp un iubitor al aventurii și un om solid, să ai umor și să te buști ri, goarea științifică, să fi un romancier înnăscut care

VINOD SETH [India] De ce a venit Eminescu printre noi

Eminescu salută cu durere poezii. Ei sînt publicați și fără el - Eminescu-i binecuvîntează...

Dar cit de puțini tineri lîngă el Lîngă Eminescu ținut în viață, în istorie;

Multimea crescu în jurul și Eminescu nu mai declară motivele pentru care a venit!

S-a acordat un premiu Eminescu poezilor și Eminescu a venit să vadă steaua lor; Grădini Eminescu, cafenele Eminescu, Brice Eminescu, parcuri Eminescu, străzi Eminescu,

Țări Eminescu, Creațiune Eminescu, Cerneluri Eminescu, poeme, eseuri, Un univers de lucruri și mai bune s-au prefăcut în Eminescu

și s-a dăruit o viață Eminescu poezilor; Altfel ce i-ar fi venit lui Eminescu să vină...

Prin noile noastre înzîliri în porți viitoare, Ce i-a venit lui Eminescu să vină...?

A venit pentru că a vrut să fie viitorul, Umanitatea să fie EL, epocile sosindu-l -

El înșine în cale-le pe Tagore Pe Subramaniam Bharthi Și înțini mari poeți ai lumii astăzi invinși Astfel Eminescu a venit în fiecare școală nouă Cu un școlar sfios pe vremea asta în ploie Cînd învățăm lecția venimilor trecute Eminescu a venit să stea cu noi în picioare Cu ploaia șiroindă din ceresuc-i veșmint Eminescu o undă de apă Un abur în zbor A stat lîngă noi cîrgind spre oceane - Într-o reverie Eminescu a venit să se amestece printre noi. Suntem o clipă din EL Și cîrgem mafișiată umanitate Eminescu-i gîngăș mîrgoie în fiice rozariu, O peria în fiice scoică a mamei perla

El mărgăritar în colierul lumii - De aceea-l salutăm pe Eminescu Eminescu a venit printre noi să se nască

etern Eminescu a venit printre noi să-l întîlnească pe Eminescu.

În românește de Ion Iuga

«Lucaefărul» în sanscrită

a fost dat Lucaefărului eminescian să călătorească în geografia lingvistică a lumii vreme de un secol și în acest vir de timp să fie îmbrăcat în sanșcrită vestimie într-o tîlmăcire poetică datorată savanței dr. Rani Urmila Trieka, recunoscut sanșcritolog și mare specialist în Mahabharata. Am avut fericitul prilej să o cunosc, să vorbim în limba lui Eminescu, numai datorită poeziiu Gheorghe Anca, grație căruia profesora de la Universitatea din Delhi a învățat românește. Am ascultat-o într-o seară a lui ianuarie dedicată marelui nostru POET și PĂRINTE în marea metropolă de pe malul Jamunei cîntînd DIVYAGRAHA (Lucaefărul) acompaniată la sitar de Maria Alexandra Anca. A

doza onră am ascultat Lucaefărul, în variantă sanscrită pentru o înregistrare a poemului alături de Scrișoarea I tradusă în limba malayalam de S.K. Das și Mahendra Dave, cu toții și profesori la Universitate. Rar mi-a fost dat să asist la o explozie savantă a bucuriei estetice dusă pînă acolo încît aprecierile, dialogul se desășurau în străvechia limbă, doamna Rani Urmila Trieka, traducîndu-mi pre limba mea dispușă despre Eminescu. Necunoscută sanșcrită nu sîntem în măsură să facem judecări, dar comparînd textele, ritmul, structura muzical-poetică vom descoperi fidelitatea traducerii semnată de Rani Urmila Trieka. Iată doar primele trei strofe:

A fost odată ca-n povești, Și mîndru-n toată țară, Din rude mari împărătești, O prea frumoasă fată.

Si era una la pămînt Și mîndru-n toată țară, Cum e floarea între sfîrși Și luna între stele.

Din umbra falnicelor bolii Ea pasul și-l îndreptă Lîngă fetezărul-n colț Lucaefărul așteptă!

„Rupavah rajakanya Srestharajakulotpanna Taruni ekāṣṭī kathyate iti kathasu

Pitaroh apatya eka Sarvakalanipanya Bihārāni rakṣāgrāmādhya Candrakantim kanyaka ya

Chhayavah taranasya Niskranti prayati pasya Upanavaharavagabhan pratiksate suvagrāhan“

În lumea studenților din Delhi în anul 1963, în revista editată de poetul Gheorghe Anca, un eminescolog despre care se va mai auzi.

Ion Iuga

REPERE TONTICI

oezia lui Stevan Tontici a fost tradusă în românește de Dumitru M. Ion și Carolina Ilica, într-un volum intitulat „Tontici. Cărțile Hulec și Veneze“, publicat de Editura Curtea Românească. Este locul aici să menționăm cu laude marele efort de care s-a făcut cît doi poeți români pentru cunoașterea literaturii din R.S.F. Iugoslavia la noi, cu precădere a lucrurilor scrise în macedoneză și sîrbă. Avem de-a face cu un devotament ieșit din comun față de cauza poeziei bune a cărei importanță o vom măsura peste cîteva decenii, atunci cînd va leși mai bine în evidență gustul sigur și gustul simțului înzărî în limba noastră, calitatea transpunerilor semnate de Dumitru M. Ion și Carolina Ilica, și ieșii poeți remarcabili, autori de prim plan într-o generație lirică ce nu duce lipsă de personalități reale. Volumul lui Stevan Tontici în românește beneficiază și de o prefață a lui Valentin F. Mihailescu, un critic pentru care autrum o mare simpatie încă de la debutul său publicistic, mai puțin sigur pe el în acest text introductiv, cu formule uneori discutabile și cu referințe culturale prea ample pentru Tontici.

Poezia lui Stevan Tontici construiește un decor de viață imediată, pîrînd că suferă de foamea de realitate a unei bune părți din literatura contemporană. De fapt, totul automatul este dincolo de ea, aglomerarea de elemente concrete excoezăzîndu-se la disperare lui, sensibilitatea la răul fundamental al lumii, înțelegerea și înțelegerea lectii / de o sută de zile e nevoie / Individuală e lectia / N-o poți repeta. / Tăta o lectie / învățat, / Și lectie mama / Pe cea de-a treia vai - atîndu-și / Pe mai leagă mele. / De rechini e plină mîstăria. / De cureni subacvatii / de lovitură, / Elevii cei mai buni și-înțelepți / Văd în lucrul acesta răstălmăcit Dumitru M. Ion prin cuvîntul „neant“: „Mor toți cel în care neantul nu a sălășlîuit ca în mine. / E trist că privești desprînzere de viață, / Cu toate că, din punctul lor de

vedere, / ea nu le-a împlinit pottele / Și dorințele lor purpuri, cu toate că ea / S-a făcut vinovată de acest curcubent. De aceeași lipsă - a neantului“. Neantul este altceva decît moartea biologică, pare să fie un fel de „sol“ existențial, că în doctrinele extrem-orientale, un element de viață autototăzînd se constituie în același timp, și aici bănuim un mare rafinament al traducătorilor, care nu au echivalat cuvîntul într-un sens literal. Moartea este tratată în poezia lui Stevan Tontici într-un mod căruia l-am spune „artistic“, ca în „Școala somnului“, o poemă dintr-acele mai frumoase inspirate de un somnule lui Binga: „Călcă-te-n patul greu al țării / ea leucoteie. / Și fii cît se poate mai singur, fiindcă / ceva atît de frumos / Ascultă muzică sfîrșită care-ți ține locul / de cuvînt - / Pă țutul său învîlve școala somnului. / Lasă-ți sufletul în vîntul apropiat și dormi - / Astel iarăși vei ști de unde te trage închiștoștea-și / Este frumoasă și nepăsătoare / și fii din nou tîne. / Căldorește în somn și vei fi multumit / peste poate / Prefăcînd obșnuitele clipe în momente istorice și glorioase“. În această realitate se oferă contemplantul. Poemele intitulate Așa poezia confirmă vînta poeziei: „Pur și simplu: Măică-mea vine și există / În anume poezie năgite în jurul ei, din năgite al Surorii de cruce, așteptă de la mine / o scrisoare veselă. / Într-adevăr: înțirînd în orizont Ceva flutură în locuri / Mama face plîne - poezia ei face plîne - / Aprinde țecul - ea se scaldă în foc, / se împodobeste cu jar - / Mama se spală cu pămînt - / prietena mea și există / Sînteste ceva năgite, / Cel mai frumos decît moartea“. Este expresia unei încredere supreme în existența lumii prin poezie.

Am elîțat cu plăcere cît am putut de mult din traduceri semnate de Dumitru M. Ion și Carolina Ilica, pentru că ele constituie o poezie adevărată, valabilă în sine, chiar dacă nu măg al deloc în vedere originalul.

Aurel-Dragoș Munteanu

crezi în realitatea imaginarii, și poți contempla destine planetare, să reușești în aceeași persoană un occidental și un sîrbător“.

SCRITORUL argentinian Juan José Saer, autorul celebrei cărți Nagie Nada Nunea s-a făcut cunoscut mai tîrziu prin lucrarea Marile paradhuri, iar de curînd a publicat un nou roman, intitulat Răul argentinian. Nagie Nada Nunea este considerată a fi cartea sa cea mai semnificativă, o imagine generică a lumii haibolice și a câmpurilor latino-americeane. Claude Milinire scrie: „Verbul romanțierului aleargă desupra pustietății, abordînd națununa goală. Se întinde de ce procedeele sale de romanțier au fost însoțite apropiate de cele ale lui Alain Robbe-Grillet, cu toate că Saer are o manieră proprie de a pune în joc parametrii poeziei, micentele sale, succesiunea și sincronia lor“.

O MARE SCRITOARE engleză redescoperită astăzi se anunță a fi May Sinclair. Sub titlul „O romanțieră care trebuie descoperită“, Diane De Margerie, cunoscută traducătoare a unor clasici de limbă engleză, recenzează romanul „Viața și moartea lui Harriet Freeman“ în următorii termeni: „În teate profunzime, cu o simpatie detașată și ascuțită în același timp, May Sinclair întreprinde aici un bogat studiu asupra narcisismului, această formă ipocrită de îmbălsămare a omului.“

Lucaefărul Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMANIA

Redactor șef: Nicolae Dan Frunțelă, Mihail Ungheanu (redactor șef adjunct), Teodor Bals (secretar responsabil de redacție)

REDACTIA: București, Piața Științelor nr. 1, tel. 17 32 80 ADMINISTRATIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 16 95 Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘTIINȚII